

Jaarverantwoording 2022

van de Stichting tot Beheer van het
Museum Boerhaave,
Rijksmuseum voor de Geschiedenis
van de Natuurwetenschappen en van
de Geneeskunde, Leiden

rijksmuseum
boerhaave

 Horlings Nexia
Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.
Kon. Wilhelminaplein 30, 1062 KR Amsterdam
T 020 - 570 02 00

INHOUDSOPGAVE

Bestuursverslag Rijksmuseum Boerhaave 2022

1. VOORWOORD	03
2. PUBLIEK & PRESENTATIE	09
3. COLLECTIE & WETENSCHAP	25
4. DEVELOPMENT & PARTNERSHIPS	33
5. FINANCIEEL	39
6. RISICO'S & ONZEKERHEDEN	49
7. INCLUSIVITEIT & DIVERSITEIT	55
8. BESTUUR & TOEZICHT	59
9. JAARREKENING 2022	64

Bijlage 1: Model III Activiteiten & bereik	82
Bijlage 2: Collectiebeheer	83

Hoe leven we
lang en gezond?

Bestuursverslag 2022

van de Stichting tot Beheer van het
Museum Boerhaave,
Rijksmuseum voor de Geschiedenis
van de Natuurwetenschappen en van
de Geneeskunde, Leiden

rijksmuseum
boerhaave

 Horlings Nexia
Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.
Kon. Wilhelminaplein 30, 1062 KR Amsterdam
T 020 - 570 02 00

1 VOORWOORD VAN DE DIRECTEUR-BESTUURDER

In 2022 kwamen de bezoekers weer geleidelijk aan terug na de coronapandemie. Met name de oudere cultuurbezoeker is nog wat voorzichtig. We hebben begroet op 85.000 bezoekers, en uiteindelijk hebben we er 85.811 mogen ontvangen. Een mooi resultaat dat stemt tot tevredenheid. Dit bezoekersaantal is 74% van het aantal in het topjaar 2019 (115.835) toen we de European Museum of the Year Award wonnen. De eerste drieënhalve week van 2022 waren we nog gesloten vanwege de coronapandemie.

Met de strategie *Podium voor de Toekomst* verbindt Rijksmuseum Boerhaave zijn roemruchte collectie en geschiedenis met de actualiteit en de prangende vragen van nu. Een belangrijke mijlpaal is de herinrichting van de zaal *Grote Vragen*, die nu een prachtig sluitstuk van de bekroonde vaste presentatie is. Het is een prikkelende, audiovisuele reis over de rijkdom van actuele wetenschap, en biedt vensters op de toekomst. De zaal werd op 23 juni geopend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Robbert Dijkgraaf.

De grote vragen die aan de orde komen, zijn: *Kunnen we op een nieuwe manier naar ziekte & gezondheid kijken? Hoe houden we de aarde leefbaar? En zijn we alleen in het heelal?* Grote vragen die ons allemaal aangaan en waar Nederlandse topwetenschappers dag in dag uit aan werken. De bezoekers krijgen de gelegenheid om vragen te stellen aan dertien wetenschappers die onderzoek doen aan deze vragen. Zo brengt Rijksmuseum Boerhaave de bezoekers dichterbij de onderzoekers van nu.

Grote Vragen laat niet alleen wetenschappers aan het woord, maar ook de museumcollectie speelt een belangrijke rol in de vertolking van het verhaal van de hedendaagse wetenschap. Actuele verzamelobjecten zoals de ampul en injectiespuit van het allereerste coronavaccin dat in Nederland is gezet, een glasmodel van het coronavirus, en de uitvinding van de kunstmatige alveoleklier hebben een prominente plek gekregen in de zaal. Deze en andere objecten laten zien dat ook de wetenschap van vandaag een belangrijke rol speelt voor de toekomst, en ze sluiten naadloos aan bij het nieuwe verzamelbeleid van het museum op het gebied van *Actueel Verzamelen*.

Ook in onze tijdelijke tentoonstellingen wordt de geschiedenis altijd verbonden met de actualiteit. Dat geeft het museum nog meer maatschappelijke betekenis in een tijd waarin de wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen steeds sneller gaan. Op 8 september opende de tentoonstelling *BrAIInpower* over kunstmatige intelligentie met gastcurator Bas Haring. AI verandert onze levens, zoals ooit de stoommachines ten tijde van de industriële revolutie dat deden.

De tentoonstelling laat zien waar AI met succes kan worden ingezet, maar belicht ook de schaduwkanten. In de tentoonstelling wordt aandacht besteed aan discriminerende data: hoe bevooroordeeld zijn algoritmes? Maar ook aan het gebruik van AI voor de verwerking van een posttraumatische stressstoornis (PTSS) of voor het stellen van een kankerdiagnose. Persoonlijke verhalen laten zien hoe AI overal aanwezig is en welke impact dit heeft op ons leven.

De tentoonstelling begint met het historische verhaal van Alan Turing, de grondlegger van de kunstmatige intelligentie. Speciaal voor deze tentoonstelling heeft Rijksmuseum Boerhaave originele brieven van hem in bruikleen gekregen van King's College in Cambridge.

Op 12 april lanceerden we tijdens de Life Science & Health Manifestatie in Amsterdam onze *Pandemie Preventie Car*. Dit is een tentoonstelling op wielen over pandemie preventie. De tentoonstelling geeft uitleg over het ontstaan van virussen, welke rol onze omgang met dieren hierin heeft, en het belang van medicijn- en vaccinontwikkeling.

De bezoekers waarderen ons aanbod. De gemiddelde bezoekerswaardering van het totale aanbod (het museum als geheel) is een 8,7 en de tijdelijke tentoonstelling *BrAIInpower* werd beoordeeld met een 7,8. De Net Promotor Score (een getal dat iets zegt over de mate waarin mensen ons museum aanbevelen bij anderen) is voor het vierde jaar op rij gestegen, nu van 57,5% in 2021 naar 65% in 2022. Dat is hoog: gemiddeld was dit voor de hele museumsector 52% in 2022.

Daarnaast waren er natuurlijk ook uitdagingen: doordat het museumbezoek nog niet terug is op het niveau van voor de coronapandemie, heeft het museum minder publieksinkomsten kunnen genereren.

Dankzij de ontvangst van de aanvullende cultuursubsidie van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap, kostenbeheersing en steun van bedrijfspartners en culturele fondsen hebben we het jaar 2022 financieel kunnen afsluiten met een positief resultaat van € 0,2 mln. Dit zal worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve vernieuwing.

Het geleidelijke herstel van bezoek zagen we terug in een sterk gestegen bezoek aan de website en een grote stijging van het aantal abonnees op onze nieuwsbrief. Ook onze social media strategie werkte goed met stijgingen in Twitter, Facebook en Instagram.

Rijksmuseum Boerhaave is ook weer een beetje inclusiever geworden. Vanaf 21 september - Wereld Alzheimer Dag - biedt het museum dementievriendelijke rondleidingen aan onder de noemer Verheugenis. Tijdens de Verheugenis-rondleidingen voor mensen met dementie, hun dierbaren en zorgbegeleiders komen de museumobjecten tot leven door samen herinneringen op te halen en verhalen te delen.

In 2022 is het museum opnieuw 'Kidsproof' bevonden en de museuminspecteurs waardeerden ons gemiddeld met een 8,75. Kidsproof is een initiatief van de Museumvereniging.

Er waren ook mooie hoogtepunten naar aanleiding van onderzoek aan onze collectie. Onze maanstenen afkomstig van de Apollo 11 missie zijn onderzocht op echtheid in het televisieprogramma 'Historisch Bewijs' (en ja, ze zijn echt!). Op een oude rol, gemaakt van was, in ons depot, is na onderzoek met hulp van een audio-archeoloog de stem van de Leidse hoogleraar Willem Einthoven na 100 jaar weer tot leven gewekt. Het is het oudst bewaarde stemgeluid van een Nederlandse Nobelprijswinnaar. Aan Willem Einthoven (1860-1927) hebben we het hartfilmpje (elektrocardiogram of ECG) te danken. In het museum kun je Einthoven's snaargalvanometer en de gouden Nobel medaille die hij ervoor kreeg al zien. Het stemgeluid is een prachtige aanvulling op het medisch erfgoed dat daarmee nog tastbaarder wordt.

Op 10 oktober 2022 werd de Irispenning tijdens de Avond van Wetenschap & Maatschappij uitgereikt aan de Universiteit van Nederland. De Universiteit van Nederland heeft zich in negen jaar tijd ontwikkeld tot een fantastisch platform waar wetenschappers vanuit alle veertien Nederlandse universiteiten en uit de alfa-, bèta- en gammawetenschappen hun kennis delen met het brede publiek. De Universiteit van Nederland (UvNL) krijgt de prijs onder andere voor het geweldige bereik: gemiddeld 1,2 miljoen kijkers en luisteraars per maand op YouTube en Spotify. De Irispenning is een prijs voor excellente wetenschapscommunicatie, die is ingesteld door de drie door het rijk gefinancierde wetenschapsmuseum NEMO Science Museum, Teylers Museum en Rijksmuseum Boerhaave.

del prado's dadendrang

van zand tot chips
from sand to chips

van zand tot chips
en weer tot zand

PUBLIEK & PRESENTATIE

2 PUBLIEK & PRESENTATIE

2.1 Tentoonstellingen

Rijksmuseum Boerhaave maakt tentoonstellingen die er toe doen; ze sluiten aan bij de actualiteit en het maatschappelijk debat, waardoor het museum relevant is en daarmee aantrekkelijk voor onze (potentiële) bezoekers. We kennen twee typen tentoonstellingen:

1. De *tijdelijke tentoonstelling* met als primaire doelgroep de volwassen bezoeker, maar ook geschikt voor families met kinderen vanaf 8 jaar;
2. De *familietentoonstelling* met als primaire doelgroepen families en het onderwijs, maar ook interessant voor de volwassen bezoeker.

Daarnaast haken we op gezette tijden met diverse kleine pop-up tentoonstellingen aan bij de wetenschappelijke actualiteit.

2.2 (Tijdelijke) tentoonstellingen

In 2022 hadden we vier tijdelijke tentoonstellingen:

1. Vanwege het actuele onderwerp hebben we de tentoonstelling *Besmet!* verlengd tot 7 augustus.
2. Op 9 september opende tentoonstelling *BrAIpower* over kunstmatige intelligentie.
3. Daarnaast lanceerden we op 12 april de mobiele presentatie *Pandemie Preventie Car* die vervolgens op allerlei evenementen is ingezet in het kader van Leiden European City of Science.
4. De tentoonstelling *Spelen met Wiskunde* hebben we vanwege succes met een jaar verlengd.

Daarnaast hebben we ook de laatste themazaal *Grote Vragen* van de vaste presentatie vernieuwd. Die werd op 23 juni geopend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetensch, Robbert Dijkgraaf.

Besmet! - over epidemieën vroeger en nu (16 juli 2020 - tot 7 augustus 2022)

Met de tentoonstelling *Besmet!* realiseerden we een bezoekerservaring die de ongekende actualiteit van de coronapandemie tot uitdrukking bracht in combinatie met treffende historische parallellen. Ook de combinatie van wetenschappelijk

erfgoed en bijzondere kunstwerken, waaronder internationale bruiklenen als de *Plague Dress* van de Engelse kunstenaar Anna Dumitriu en het kunstwerk *A Cluster of 17 Cases*, een bruikleen van Blast Theory over de verspreiding van Sars werkten uitstekend. De corona pandemie noodzaakte ons de tentoonstelling up-to-date te houden. De samenwerking met het Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid bood ons de mogelijkheid om de introfilm steeds weer te actualiseren. In de laatste maanden nodigden we drie wetenschappers - onder wie Marion Koopmans - uit om terug te kijken op de pandemie en om adviezen voor de nabije toekomst te horen.

Podcastserie

Bij de tentoonstelling maakten we een zesdelige podcastserie die verhaalde over de uitbraken van epidemieën vroeger en nu, aangevuld met persoonlijke verhalen over onze samenleving in deze turbulente tijd. Wetenschappers zoals Marion Koopmans, Hanneke Schuitemaker, Lotte Jensen, Damiaan Denys en Floor Haalboom trokken opmerkelijke parallellen tussen actuele verhalen en inzichten uit de geschiedenis. De podcastserie werd 21.749 keer gedownload.

Publicatie

In samenwerking met Walburg Pers kwam de publicatie *Besmet! Angst voor de onzichtbare vijand* tot stand. De rijk geïllustreerde publicatie laat zien hoe snel overdraagbare ziekten kunnen leiden tot eenzaamheid, uitsluiting en angst – maar ook tot creativiteit, nieuwe oplossingen en verbondenheid. Experts uit de medische wereld, historici en conservatoren van Rijksmuseum Boerhaave verdiepten zich in de thema's van de tentoonstelling en vertelden aan de hand van historische en eigentijdse kunstwerken hoe een ongrijpbaar virus van de ene op de andere dag het leven ontwricht.

BrAIpower (9 september 2022 - 5 maart 2023)

In onze tijdelijke tentoonstellingen wordt de geschiedenis altijd verbonden met de actualiteit.

Op 8 september vond de officiële opening plaats van de tentoonstelling *BrAIpower* over kunstmatige intelligentie met gastcurator Bas Haring. Al verandert onze levens, zoals ooit de stoommachines ten tijde van de industriële revolutie dat deden. De tentoonstelling laat zien waar AI met succes kan worden ingezet, maar belicht ook de schaduwkanten. In de tentoonstelling wordt aandacht besteed aan discriminerende data: hoe bevooroordeeld zijn algoritmes? Maar ook aan het gebruik van AI voor de verwerking van een posttraumatische stressstoornis (PTSS) of voor het stellen van een kankerdiagnose. Persoonlijke verhalen laten zien hoe AI overal aanwezig is en welke impact dit heeft op ons leven. De tentoonstelling begint met het historische verhaal van Alan Turing, de grondlegger van de kunstmatige intelligentie. Speciaal voor deze tentoonstelling heeft Rijksmuseum Boerhaave originele brieven van hem in bruikleen gekregen van King's College in Cambridge.

Mobiele tentoonstelling: Pandemie Preventie Car

Op 12 april lanceerden we tijdens de Life Science & Health Manifestatie in Amsterdam onze *Pandemie Preventie Car*. Dit is een presentatie op wielen over pandemie preventie. Naast de digitale game waarin de speler uitbraken van virussen probeert af te remmen, geeft de presentatie ook uitleg over het ontstaan van virussen, welke rol onze omgang met dieren hierin heeft, en het belang van medicijn- en vaccinontwikkeling.

Spelen met wiskunde

In deze familietentoonstelling spelen we in op de jongerencultuur: we nemen helden als uitgangspunt om begrippen als snelheid, tijdmeting, kansberekening, mechanica en navigatie op een aantrekkelijke manier te presenteren. Max Verstappen en ook de tot de verbeelding sprekende strandbeesten van Theo Jansen, illustreren de fenomenen, steeds in combinatie met objecten uit de eigen museale collectie.

Vernieuwde themazaal Grote Vragen (vanaf 24 juni 2022)

Met de strategie *Podium voor de Toekomst* verbindt Rijksmuseum Boerhaave zijn roemruchte collectie en geschiedenis met de actualiteit en de prangende vragen van nu. Een belangrijke mijlpaal was de herinrichting van de zaal *Grote Vragen*, onderdeel van de vaste presentatie. Het is nu een prikkelende, audiovisuele reis over de rijkdom van actuele wetenschap, en biedt vensters op de toekomst. De zaal werd op 23 juni geopend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Robbert Dijkgraaf. In *Grote Vragen* komen de volgende vragen aan de orde: Kunnen we op een nieuwe manier naar ziekte & gezondheid kijken? Hoe houden we de aarde leefbaar? En zijn we alleen in het heelal? Grote vragen die ons allemaal aangaan en waar Nederlandse topwetenschappers dag in dag uit aan werken. De bezoekers krijgen de gelegenheid om 'vragen te stellen' aan dertien wetenschappers die onderzoek doen aan deze vragen. Zo brengt Rijksmuseum Boerhaave de bezoekers dichterbij de onderzoekers van nu.

Grote Vragen laat niet alleen wetenschappers aan het woord, maar ook de museumcollectie speelt een belangrijke rol in de vertolking van het verhaal van de hedendaagse wetenschap. Actuele verzamelobjecten zoals de ampul en injectiespuit van het allereerste corona vaccin dat in Nederland is gezet, een glasmodel van het coronavirus, en de uitvinding van de kunstmatige alveesklier hebben een prominente plek gekregen in de zaal. Deze en andere objecten laten zien dat ook de wetenschap van vandaag een belangrijke rol speelt voor de toekomst, en ze sluiten naadloos aan bij het nieuwe verzamelbeleid van het museum op het gebied van *Actueel Verzamelen*.

2.3 Nevenprogrammering

De activiteiten en evenementen van het museum - dit jaar maar liefst 435 - sluiten aan bij de tentoonstellingsprogrammering en de actualiteit, bij thema's met een landelijke insteek, zoals de Museumweek, de Open Monumentendagen en het Weekend van de Wetenschap. De programmering verhoudt zich tot het doelgroepenbeleid van het museum; zo organiseren we lezingen voor de volwassen bezoeker volgens de succesvolle Salon Boerhaave formule, en de lezingenreeks voor de jeugd sluit aan bij de MuseumJeugdUniversiteit.

Publieksevenementen**Leiden European City of Science 2022**

In 2022 hebben we veel aansluiting gezocht bij Leiden European City of Science (ECS 2022). We zijn in het kader hiervan een hele mooie samenwerking aangegaan met bijvoorbeeld Leiden Bio Science Park, LUMC en Universiteit Leiden. Onze programmering sloot aan bij *Besmet!*, de heropende themazaal *Grote Vragen*, en vanaf september ook bij de nieuwe tijdelijke tentoonstelling *BrAInpower*. De thema's van ECS 2022 inspireerden ons op gezette tijden tot bijzondere evenementen.

In het kader van het thema 'Wetenschap in Leiden' spraken uiteenlopende deskundigen in ons museum. Pieter Slaman sprak over de universitaire architectuur in het Leids stedelijk landschap in de periode 1945-2021, Hanneke Schuitemaker (Janssen Vaccines) sprak over de ontwikkeling van het Leidse coronavaccin en Jorrit Smit en Cor Smit spraken over de link tussen Leiden en het Bio Science Park. De verdiensten van drie 'Leidse' historische wetenschappers (Lorentz, Ehrenfest en Van 't Hoff) stonden centraal in een avond over wetenschappelijke biografieën met medewerking van Dirk van Delft, Margriet van der Heijden en Rob van den Berg.

Daarnaast organiseerden we nog tal van andere activiteiten in het kader van ECS 2022:

- Het thema 'Life Science & Health' stond centraal in een samenwerking met het Bio Science Park. Bezoekers konden meedoen aan een microscopie demo, leren over pandemieën met onze *Pandemie Preventie Car*, en een lezing bijwonen van historicus Tinne Claes. Zij sprak over de problematiek en ethiek rond spermabanken, naar aanleiding van haar boek *Zaad zonder Naam*.
- De *Pandemie Preventie Car* was te zien tijdens Science in the City, het City Festival en bij EUCYS, de internationale wedstrijd waar scholieren hun beste uitvindingen en innovaties presenteren.
- We organiseerden een speciale themadag over oncologie in samenwerking met het LUMC, aansluitend bij de speciale dag van ECS 2022 over kanker. Deze dag bestond uit verschillende interactieve activiteiten en demo's.

- Het thema 'Virussen' inspireerde ons en de partners Hogeschool Leiden, Universiteit Leiden en het LUMC om workshops en korte interactieve lezingen aan te bieden. Het thema omvatte zowel biologische als computervirussen.
- Het thema 'Microscopie' koppelde ons aan het Institute of Biology (IBL) van Universiteit Leiden. Samen organiseerden we drie dagen met interactieve workshops en een quiz in het kader van biologie en microscopie. IBL lichtte hun bijzondere MARBLES project toe, waarbij ze diep in de zee naar nieuwe antibiotica zoeken.
- Onze programmering voor de Leidse Museumnacht sloot dit jaar aan bij de Life Science & Health week van ECS 2022. We hadden een prachtig aantal bezoekers: 2.279. Bezoekers konden allerlei samples bekijken met digitale microscopen en ook een replica van de Van Leeuwenhoek microscoop. Ingezoomde oogfoto's (van de iris) waren een grote hit. Een parcours met een omkeerbril bracht optiek en neurologie samen. De speedrondeleidingen gaven een supersnelle tour langs onze topstukken. Er werden vogels ontleed en onderzocht in het Anatomisch Theater, de bezoekers konden aan de slag met onze *Pandemie Preventie Car* en er waren 3 speedlezingen van 30 minuten: Barry Fitzgerald sprak over wetenschap in sci-fi en superheldenfilms, Karin van der Tuin sprak over de toekomst van de beschikbaarheid van onze DNA gegevens, en Theo Gevers sprak over de toepassingen van DeepFake AI voor therapie.
- Voor *Letterlijk Leiden* organiseerden we een lezing van Fanta Voogd over hoe futurologen, sci-fi schrijvers en of wetenschappers de toekomst op gebied van techniek en wetenschap juist wel of niet goed voorspelden.

Overige samenwerkingen

- *Lorentz Center en Studium Generale*
We kijken met grote tevredenheid terug op de samenwerking met het Lorentz Center (Engelstalige lezingen) en Studium Generale. In februari draaide het om de vraag 'How do we walk in crowds? A brief journey from crowd physics to smart environments'. Het Nederlands Instituut voor Ruimteonderzoek SRON sprak in april over de 'TROPOMI; Air quality from space: indicator of human activity' en in december zochten we de aansluiting bij AI met de lezing 'Can predicting the future with AI help us to make better decisions about our health?'. Ook bij Studium Generale bouwden we verder op de tentoonstelling *BrAlnpower*. Maarten Lamers (Universiteit Leiden) sprak over AI en creativiteit, en Chris Verhoeven (TU Delft) belichtte het belang van AI op de maan. Met deze lezing sloten we tevens aan bij de Space Week van ECS 2022.
- *Dier als Donor Dialoog*
In samenwerking met het Rathenau Instituut en NEMO Kennislink hebben diverse instellingen dialogen georganiseerd over donordieren. Ook wij deden mee; een moderator en enkele specialisten gingen in gesprek met ons publiek. De resultaten werden gebruikt in een adviesdocument voor de rijksoverheid.

- *The Past, Present & Future of the Artificial Kidney*
'Science meets Business' brengt jonge ondernemers en wetenschappers van het Leiden Bio Science Park samen in hun bijeenkomsten. Deze bijeenkomst stond in het kader van de kunstnier, wat ons de kans gaf deze mooie samenwerking aan te gaan. Voor deze gelegenheid stond onze tweede kunstnier in de congressruimte, een unieke kans om het mooie instrument van dichtbij te bekijken.
- *Lancering James Webb ruimtetelescoop*
De lancering van de James Webb ruimtetelescoop viel mooi samen met de vernieuwing van onze themazaal *Grote Vragen*. We hebben samen met Ewine van Dishoek en haar team verschillende speciale dagen georganiseerd. Met een besloten groep hebben we live de release van de eerste beelden bekeken, met toelichting van Ewine van Dishoek. Daarnaast hebben we speciale dagen georganiseerd voor gezinnen en algemeen publiek, bestaande uit diverse workshops en korte lezingen.
- *Stokvislezing: Oog in oog met je trauma; therapie met deepfakes*
Jaarlijks organiseren we ter ere van het voormalige Nederlandsch Natuur- en Geneeskundig Congres een bijzondere lezing. Deze keer sloten we met de lezing over deepfakes aan bij *BrAlnpower*.

COVID-19

Zoals vele organisaties die lezingen en soortgelijke publieksevenementen organiseren merkten we de invloed van COVID-19; het aantal deelnemers bleef achter en er was ook veel no-show. Tegen het einde van het jaar trad een verbetering op; deze stijgende lijn hopen we voor te zetten in 2023. Selectief hebben we dit jaar een deel van de lezingen via Livestream aangeboden, wat ons helpt om een mooie portfolio op te bouwen op ons YouTube kanaal. We zien dat er na afloop van de lezingen nog veel naar de opnames gekeken wordt.

Studenten

Onder de naam 'No-Dust Bunny sessie' probeerden we de aandacht te trekken van een van onze secundaire doelgroepen, de zogeheten inspiratiezoeker uit het Mentality waarden- en leefstijlonderzoek. We grepen actuele maatschappelijke onderwerpen (aansluitend bij *Grote Vragen*) aan om interactieve sessies te organiseren met steeds twee experts en een moderator. Het format werd door sprekers en bezoekers bijzonder goed gewaardeerd; eerst kreeg elke expert tien minuten om zijn werk/onderzoek beknopt toe te lichten. Daarna volgde een gesprek met experts, moderator en het publiek. Tot slot gaf elke expert zijn drie 'Deep-Dive-Tips' mee; verrassende manieren voor bezoekers om zich thuis verder in het onderwerp te verdiepen. De volgende programma's kwamen aan bod: 'Is mama's baarmoeder straks overbodig?', 'De Macht en Kracht van AI', en 'Wiskunde in het grote en kleine'. Onze deelname aan de studenten introductieweek EL CID, aan de Museumavond en

de Leidse Museumnacht hadden ook als doel om de aandacht van de Generatie-Z te trekken (25-35 jarigen). Nieuw was het initiatief LISCO safari, een speurtocht door de stad voor Leidse internationale studenten.

Jeugd

Bij de MuseumJeugdUniversiteit bieden we voor kinderen tussen 8 en 12 jaar oud een veelzijdige en verrassende blik op verschillende aspecten van de wetenschap.

De voorjaarsreeks bestond uit vijf colleges. Ilja Nieuwland sprak over hoe mensen door de eeuwen heen dinosauriërs ontdekt en gereconstrueerd hebben. Rachel Schats had het over wat je aan de botten van een overleden persoon kan afleiden. Jordy de Vries vertelde over de bouwstenen van het universum. Meta Roestenberg legde uit hoe en waarom we vaccins maken. Tot slot vertelde Dolf Weijers over hoe een cel weet wat hij wil/moet worden.

De Najaarsreeks bestond uit vier colleges. Huib Jan van Langevelde vertelde over zijn bijzondere werk als galactisch radiosterrenkundige en de afbeelding van een zwart gat. Criminoloog Joanne van der Leun sprak over het gebruik van AI om criminelen op te sporen. Chris Verhoeven sprak over intelligente robots. Jacob Jolij vertelde over hoe hij sociaal onderzoek doet naar geloof in het bestaan van spoken.

Vakantiewerkshops

Tijdens de looptijd van de tentoonstelling *Besmet!* konden de kinderen tijdens de vakanties een snavelmasker maken. We legden er bij uit dat dit masker, dat je vaak ziet in prenten en populaire media, niet historisch correct is. We vertelden hoe deze maskers er vroeger wel uitzagen en waarom. Jongere kinderen vanaf 4 jaar konden een speciale microbe kleurplaat maken, waarbij we uitleg gaven over hoe verschillend microben er uit kunnen zien. Tijdens de zomervakantie konden gezinnen zelf zeepjes maken, waarbij we uitleg gaven over het belang van handen wassen.

De vakantiewerkshops tijdens de looptijd van *BrAIpower* waren afgestemd op het thema AI. Kinderen vanaf 8 jaar oud konden de basisprincipes van een lerend systeem leren kennen door middel van een analoge computer. In de workshop speelden de kinderen een spelletje tegen de computer, en de computerzetten zijn vertaald naar verschillende kleuren kralen die in 24 doosjes zitten. De verliezende zetten worden uit het systeem verwijderd, waardoor het uiteindelijk niet meer mogelijk is om te winnen van de computer.

Jongere kinderen vanaf 4 jaar oud konden een speciale geheimtaal ketting maken. Verstoep in alle kleurtjes zit hun naam of een andere boodschap. Alleen als je binaire code kunt lezen, kan je de boodschap in de ketting ontcijferen.

2.4 Educatie

Vanaf februari 2022 mochten we weer schoolklassen ontvangen in het museum. En gelukkig wisten de scholen ons weer meer te vinden. In totaal hebben we **14.954** leerlingen ontvangen. De doe-tentoonstelling *Spelen met Wiskunde* werd teruggeloopt en we konden ook weer de populaire verjaardagsfeestjes aanbieden.

Schoolbezoeken

We hebben in 2022 in totaal **2.719** leerlingen uit het Primair Onderwijs ontvangen. Dat is helaas minder dan we hadden gehoopt. Van leerkrachten hoorden we dat scholen last hebben van het tekort aan leerkrachten, leerachterstanden en andere verdeling van budgetten en dat excursies daarom minder snel worden gedaan. Het Leidse boekingsplatform staat ook ernstig ter discussie; de meeste boekingen zijn het gevolg van onze eigen marketinginspanningen. In samenspraak met de andere musea in Leiden beraden we ons op nadere stappen. Deze zullen in 2023 zeker tot een sterke verbetering van deze functionaliteit moeten leiden.

Heel tevreden zijn we met het gestegen bereik onder het voortgezet onderwijs. We hebben maar liefst **7.125** leerlingen uit het Voortgezet Onderwijs ontvangen. Het onderwijsprogramma *Wiskunde A, B of C?* bleef onverminderd populair. Het programma helpt leerlingen in 3 havo/vwo bij hun profielkeuze voor de richting wiskunde A, B of C in de bovenbouw. Tijdens de rondleiding door het museum maken de leerlingen kennis met wiskundig gerelateerde voorwerpen uit vijf eeuwen Nederlandse wetenschap waarna ze speelse opdrachten maken waarin logica, ruimtelijk inzicht, kansberekening en andere aspecten van wiskunde een rol spelen. Na afloop hebben de leerlingen een beter beeld welk type opdrachten, en dus welk type wiskunde, hen makkelijk afgaat, wat ze moeilijk vinden maar ook wat hen interesseert.

Ook over de stijging onder de studenten zijn we verheugd. We ontvingen **5.110** studenten uit het MBO/HBO/WO. Voor deze doelgroep was de rondleiding en het zelfstandig te doorlopen onderwijsprogramma (MBO) bij de tentoonstelling *Besmet!* erg in trek.

Inrichting educatieruimtes

In 2022 zijn we gestart met de herinrichting van de educatieruimtes met als doel de museale ervaring te starten bij binnenkomst van de leerlingen in de educatieruimtes en niet pas in de tentoonstellingszalen van het museum. Hiervoor worden wetenschappelijke instrumenten en opgezette dieren uit onze educatieve 'Gouda collectie' tentoongesteld in de educatieruimtes.

Samenwerking Lorentzschool

Op 27 juni sloegen we samen met de Lorentzschool in Leiden de handen ineen om nog meer kinderen kennis te laten maken met wetenschap. Om het tekenen van de intentieverklaring te vieren was het een feestelijke bedoening in het museum, waar de kinderen van de Lorentzschool een workshop volgden. Ter gelegenheid van de officiële start van de samenwerking bezocht de *Pandemie Preventie Car* (PPC) in september de school en ook waren de museumdocenten van Rijksmuseum Boerhaave aanwezig op school om het aanbod te introduceren. Alle leerlingen kregen de kans om zo ook op school al kennis te maken met het museum.

De leerlingen krijgen niet alleen de educatieve lessen die al aangeboden worden door het museum, maar ze worden in de toekomst ook betrokken bij de ontwikkeling van nieuw aanbod. Zo helpen ze het museum en verrijkt hun lesaanbod met nog meer museumlessen, zowel in het museum, als met gastlessen op school.

Binnen- en buitenschools leren

Zomerschool

In de zomermaanden van 2022 organiseerden JES Rijnland en Rijksmuseum Boerhaave opnieuw een editie van de Zomerschool. De beide weken in Rijksmuseum Boerhaave konden op ruime belangstelling rekenen met 16 kinderen in de eerste week en 15 in de tweede. Volgens beproefd recept namen de jongeren deel aan het thema Water. Bij de eindpresentatie was Abdelhaq Jermoumi - de Leidse wethouder Kansengelijkheid, Jeugd en Onderwijs - aanwezig. Hij had een actieve rol en sprak lovende woorden richting de jonge 'waterbouwkundige ingenieurs' en moedigde de kinderen aan om hun talenten te ontwikkelen. Door zijn presentie kreeg de eindpresentatie van de Zomerschool nog meer gewicht voor zowel de ouders als hun kinderen.

WeekendKlas

In het programma van de WeekendKlas verblijven de kinderen 30 zondagen in onze educatieruimtes. In samenwerking met JES Rijnland zijn er in 2022 weer veel mooie activiteiten ontplooid voor de WeekendKlas. Zo zijn er lessen georganiseerd rondom de James Webb Space Telescope (JWST). Tijdens de workshop hebben de leerlingen geleerd wat het belang is van de JWST voor het onderzoeken van het universum. Op 12 juni organiseerden we de ouderdag. De ouders van de WeekendKlas Leerlingen werden rondgeleid door conservator Mienke te Hennepe. Uit de spontane en betrokken reacties tijdens de tour bleek dat het onderwerp aansloeg. In verband met de tijdelijke tentoonstelling *BrAlnpower* is er een lessenserie aangeboden rondom het thema AI. Groep 8 heeft dit traject in het najaar van 2022 doorlopen.

Verwonder om de Hoek en wetenschapsclub

Rijksmuseum Boerhaave participeert in de langjarige samenwerking van Leidse musea en andere culturele partners in het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit'. In dat kader neemt het museum deel aan het project *Verwonder om de Hoek*. Binnen het project zorgen de Leidse musea ervoor dat 'natuur, wetenschap en techniek' een volwaardige plek krijgen binnen het aanbod van cultuureducatie. We zetten in op leerecosystemen waarbij wordt gewerkt aan meer verbinding tussen binnen- en buitenschools leren. We maken die verbinding zichtbaar op een online platform voor de regio Holland-Rijnland.

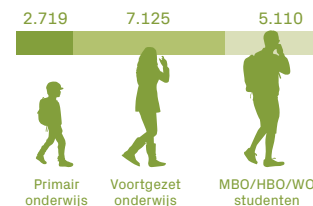
Om kinderen te enthousiasmeren voor ons aanbod hebben we in oktober workshops gegeven op Leidse scholen (trap 1 van drietrapsraket). Het idee was om daarna in trap 2 en trap 3 kinderen de kans te geven om zich aan te melden voor de Wetenschapsclub die we in eerdere jaren met veel succes hebben gegeven. Door interne problemen bij BplusC, de coördinerende partij, zijn deze stappen helaas tot nader order geannuleerd.

In aantal

Educatieve bezoekers

Rijksmuseum Boerhaave 2022:

14.954

2.5 Marketing en Communicatie

In 2022 kwamen de bezoekers weer geleidelijk aan terug na de coronapandemie. Met name de oudere cultuurbezoeker was nog wat voorzichtig. We hadden begroot op 85.000 bezoekers, en uiteindelijk hebben we **85.811** mogen ontvangen. Een mooi resultaat dat stemt tot tevredenheid. Dit bezoekersaantal is 74% van het aantal in het topjaar 2019 (115.835) toen we de European Museum of the Year Award wonnen.

Campagnes en Tentoonstellingen

De grote mediacampagnes zijn altijd geïnspireerd op de tentoonstellingen. 'Grote Vragen' en 'BrAlnpower' inspireerden tot twee campagnes met een mooie middelenmix met landelijk, regionale en lokale inzet. Naast de free publicity via persberichten, mediapartners en social media inzet, waren er outdoor campagnes (abri's/ mupi's, busbestickering en 'Digital Out of Home' via digitale schermen op grote metrostations van Amsterdam en Rotterdam, drukwerkverspreiding via Flyerman (posters en flyers op culturele locaties en horeca). Ook werden radio- en tv-spotjes ingezet en een online campagne via DPG Media. In samenwerking met Leiden & Partners zijn er advertenties, spreads en specials in de grote dagbladen en magazines verschenen.

Free Publicity

De persaandacht was goed. Naast de al genoemde tentoonstellingen, sprongen enkele evenementen er uit. De lancering van Verheugenis (de dementievriendelijke rondleiding van Rijksmuseum Boerhaave), de ontdekking van de stem van Nobelprijswinnaar Willem Einthoven op een van de wasrollen in de collectie na onderzoek door een audio-archeoloog, en het onderzoek naar de echtheid van de maanstenen in het televisieprogramma 'Historisch Bewijs' bezorgden ons mooie aandacht. Daarnaast leverden de eerste beelden van de James Webb ruimtetelescoop met de presentatie en het commentaar van Ewine van Dishoeck ons veel aandacht van de pers op.

Website

De website van Rijksmuseum Boerhaave benadrukt de kracht van het ontdekken en belicht op speelse wijze de werelden zoals die in het museum te zien zijn. In 2022 is een start gemaakt met het analyseren van de huidige website op het gebied van gebruiksvriendelijkheid, publieksvriendelijkheid, vormgeving, navigatie en user experience. Door middel van interviews met medewerkers en gebruikers wordt inzichtelijk gemaakt waar behoefte aan is en op welke punten de website niet (meer) voldoet. Ook wordt gekeken naar toegankelijkheid van de website. Dit met het oog op optimalisatie van de website in 2023 en een nieuwe website in 2024.

In 2022 steeg het aantal website bezoeken (het totaal aantal keren dat de site bezocht wordt) met maar liefst 55%, het aantal bezoekers (het aantal personen dat de website bezocht) steeg met 63%. De website werd 326.542 keer bezocht door 236.025 bezoekers. Het aantal paginaweergaven was 937.078.

De stijging van het aantal website bezoeken en bezoekers komt doordat er geen lockdowns en maatregelen meer waren: mensen konden weer op pad. Ook scholen konden het museum weer bezoeken (de educatie pagina's werden veel bezocht). Daarnaast openden twee tentoonstellingen (*Grote Vragen* en *BrAlnpower*) én was er veel persaandacht die verkeer naar de website trok. Ook de social media posts, nieuwsbrieven, online advertenties via DPG en onze eigen social media kanalen trokken verkeer. Tenslotte zijn vermeldingen door samenwerkingspartners en de nieuwsbrieven van onder andere Kidsproof heel waardevol.

Social Media

Het gebruik van onze social media (Twitter, Facebook, Instagram) steeg gestaag in 2022 in tegenstelling tot de landelijke tendens bij Facebook (landelijk een daling van 6%). Het aantal Facebookvolgers steeg met 4% naar 6.417. Het aantal volgers op Instagram steeg met 14,5% naar 3.172, het aantal volgers op LinkedIn steeg met 21% naar 2.610. Deze twee stijgingen zijn in lijn met de landelijke stijging van gebruikers van deze platforms.

Het aantal volgers op Twitter nam tegen verwachting met iets meer dan 1% af. In 2022 hadden we 9.914 volgers. Het gebruik van YouTube nam door minder livestreams van lezingen ook met 1% wat af naar 13.918 views.

De eerste twee afleveringen van de nieuwe Podcast Grote Vragen werden 1.187 keer gedownload.

Nieuwsbrief

De nieuwsbrieven van Rijksmuseum Boerhaave zijn een grote bron van informatie en inspiratie voor bezoekers. De in 2021 ingezette splitsing naar doelgroepen wierp ook in 2022 zijn vruchten af: met een stijging van ruim 1.000 abonnees kwamen we eind 2022 uit op 9.774 nieuwsbriefabonnees.

Maandelijks verschijnt een nieuwsbrief gericht op de dagbezoeker en ieder kwartaal gaat er een nieuwsbrief uit voor de verschillende onderwijsniveaus (primair en voortgezet onderwijs, middelbaar en hoger beroepsonderwijs), die elk gericht geïnformeerd worden over de educatieve mogelijkheden die het museum biedt.

Online bereik

	2022	2021
Website bezoeken:	326.542	210.907
Website bezoekers:	236.025	144.823
Twitter:	9.914	9.985
Facebook:	6.417	6.296
Instagram:	3.172	2.777
LinkedIn:	2.610	2.154
YouTube-weergaven:	13.918	17.068
Nieuwsbrief:	9.974	8.918
Downloads nieuwe Podcast Grote Vragen (2 afleveringen):	1.187	

Waardering

Omdat er in 2022 geen verplichting was om online een ticket aan te schaffen, is het aantal respondenten van het continue onderzoek afgenomen. In 2023 zullen we net als in het verleden bezoekers in het museum aansporen deel te nemen aan het onderzoek. Het totale programma (het museum als geheel) werd beoordeeld met een 8,7. De kindertentoonstelling Schateiland kreeg een 8,5 en Waterland werd beoordeeld met een 9. De tijdelijke tentoonstelling *Besmet!* werd door de respondenten met een 8,2 beoordeeld en de tijdelijke tentoonstelling *BrAlnpower* met een 7,8. De Net Promotor Score (een getal dat iets zegt over de mate waarin mensen ons museum aanbevelen bij anderen) stijgt nog verder door. Waar de NPS in 2021 nog 57,4% was, kregen we in 2022 een NPS van maar liefst 65%. Dat is hoog: de gemiddelde NPS voor de museumsector in Nederland lag in 2022 op 52%. De kinderen die het museum bezoeken (bron: MuseumKids) beoordelen het museum in 2022 wederom met een 8,75. Ze zijn enthousiast over de interactiviteit van het museum en waarderen de aanwezigheid van verschillende speurtochten en activiteiten die speciaal voor de jonge doelgroep georganiseerd worden.

3

COLLECTIE & WETENSCHAP

3 COLLECTIE & WETENSCHAP

Onderzoek en innovatie staan nooit stil. Daarmee blijft ook de collectie die wetenschap en innovatie wil tonen steeds in ontwikkeling. Sinds het laatste collectieplan uit 2021 wil Rijksmuseum Boerhaave nieuwe perspectieven en ambities op het gebied van modern erfgoed en actueel verzamelen formuleren. Als *Podium voor de Toekomst* wil het museum zijn collectie blijven ontwikkelen en aansluiting zoeken bij de actualiteit. Dit vraagt om een herijking van de aanwezigheid en betekenis van modern erfgoed in de collectie.

Ook roept dit nieuwe vragen op over de complexiteit van beheer, behoud en ontsluiting van dergelijk modern materiaal. Actief, actueel verzamelen biedt andere mogelijkheden en uitdagingen dan het 'traditionele' verzamelen van objecten die hun gebruikswaarde hebben verloren. Het gaat hier juist om objecten die nog in bedrijf zijn, of zelfs nog in werking moeten komen. Daarnaast treden bij het actueel verzamelen maker(s) en gebruiker(s) als 'informant' op, zowel voor het acquireren van objecten als het vastleggen van hun verhaal.

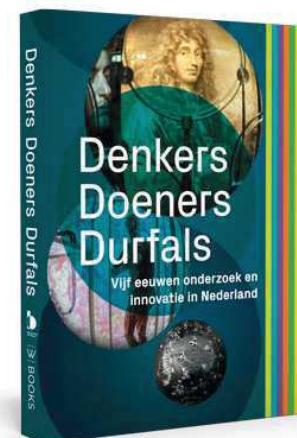
Conservatoren kunnen bij het actueel verzamelen experimenteren met vormen van 'co-collecting' en 'post-it-collecting'. Bij het eerste houdt een conservator contact met een onderzoeker of onderzoeksgroep om gezamenlijk te bepalen welke artefacten geschikt zijn om overgedragen te worden aan de museumcollectie. 'Post-it-collecting' betreft het oormerken van een bepaald (deel van een) apparaat, zodat dit, zodra het buiten gebruik raakt, in de museumcollectie terechtkomt.

Participatief verzamelen is een andere vorm om collecties te verwerven, in samenwerking met bijvoorbeeld patiëntenverenigingen worden ensembles van objecten uitgekozen die een bepaalde aandoening of periode representeren. Ook hier gaan we de komende jaren actief mee aan de slag. Een geslaagde pilot is al afgesloten.

Een overzichtelijker, eenduidiger indeling in deelcollecties is noodzakelijk om een helder verzamelbeleid voor de toekomst te kunnen formuleren. Er bestaan met name voor de 20e en 21ste eeuw lacunes in de collectie.

Wij willen de collectie in de komende jaren versterken door nieuwe stappen te maken naar het verzamelen uit deze periode van wetenschap en geneeskunde. Het is niet het streven om daarbij alle lacunes te vullen, maar nieuwe verwervingen zullen bestaande verzamelingen en deelcollecties versterken. Daarnaast zullen we met name voor het heden nieuwe kerngebieden definiëren.

In het licht van de huidige maatschappelijke ontwikkelingen schenkt Rijksmuseum Boerhaave aandacht aan diversiteit en inclusiviteit. Wij zullen in 2022 een uitgebreid onderzoeksprogramma opstellen waarin we de verhalen over de collectie zullen herijken, verrijken met andere geluiden en we zullen onderzoek doen naar de herkomst van objecten.

In 2022 is de langverwachte nieuwe museumcatalogus uitgekomen. *Denkers, Doeners en Durfals; vijf eeuwen onderzoek en innovatie in Nederland* toont de parels uit onze schatkamer. De microscopen waarmee Van Leeuwenhoek de wereld van het kleine zichtbaar maakte, de oudste telefoon van Nederland, de allereerste kunstnier, maar ook de kweekvleesburger en de opnames van een zwart gat - samen leiden ze de lezer langs de hoogtepunten van onze wetenschappelijke en medische geschiedenis. Experts van binnen en buiten het museum belichten de saillante episodes uit deze geschiedenis in trefzekere essays en vanuit diverse invalshoeken. De Engelse versie verscheen onder de naam *Investigators, Inventors and Innovators*. Voor dit project zijn veel nieuwe foto's van de collectie gemaakt.

Tevens zijn er in 2022 plannen gemaakt voor een glossy die bij de tentoonstelling *Onvoorstelbaar; hoe Van Leeuwenhoek de microwereld ontdekte*, zal verschijnen: de Antoni. In 2023 is het 300 jaar geleden dat Antoni van Leeuwenhoek overleed. Met zijn zelfgemaakte microscopen en zonder formele wetenschappelijke achtergrond slaagde hij erin een wereld zichtbaar te maken die nog nooit iemand had gezien, hoe speelde hij dat klaar en wat dreef hem? In samenwerking met het NWO-project 'Visualizing the unknown' waar Rijksmuseum Boerhaave partner in is, proberen we op deze vragen antwoord te geven in deze prachtig vormgegeven en van veel foto's voorziene publicatie.

Faculteit Wis- en Natuurkunde (FWN)

Met de Faculteit Wis- en Natuurkunde (FWN) werden stappen gezet voor het overdragen van objecten uit het Huygenslab en het Gorleuslab die allebei verbouwd worden. Een selectie van objecten zal aan de Rijkscollectie worden toegevoegd,

evenals de langdurige bruikleen van de faculteit aan Rijksmuseum Boerhaave van circa 4.000 objecten die sinds de oprichting van het museum in beheer zijn geweest en die in 2023 definitief aan de Rijkscollectie worden toegevoegd. Hieronder bevinden zich absolute topstukken zoals de lenzen van Christiaan Huygens, de meridiaankijker van de Oude Sterrenwacht, en 'het koudste plekje op aarde' van Kamerlingh Onnes.

Naar een aantal objecten uit de collectie is extra onderzoek verricht. Zo waren onze maanstenen onderdeel van het televisieprogramma 'Historisch Bewijs' waarin is onderzocht of ze echt van de maan afkomstig zijn. Dat bleek waar te zijn. Een ander interessant onderzoek was het af luisteren van geluidsopnames op oude wasrollen. Na lang zoeken is er een expert op dit gebied gevonden, en is het gelukt om een rol opnieuw af te spelen waardoor we de stem van Nobelprijswinnaar Willem Einthoven tot leven hebben kunnen wekken.

Wetenschap

In het kader van het genoemde NWO-project 'Visualising the Unknown' werden 3 workshops georganiseerd waarin achtereenvolgens de representatie van bijen, zijderupsen en lichaamsvloeistoffen werd bestudeerd.

Op 1 september heeft Rijksmuseum Boerhaave een bijzondere leerstoel 'Museum aspecten van de Natuurwetenschappen' gevestigd bij de Universiteit Leiden. Conservator Ad Maas is hierbij benoemd tot bijzonder hoogleraar op deze leerstoel. Voor zijn onderwijs maakt hij deel uit van de onderzoeksgroep Museums, Collections and Society. Voor zijn onderzoek maakt hij deel uit van het onderzoeksinstituut LUCAS.

De afdeling wetenschap leverde zoals altijd de benodigde expertise voor tentoonstellingen, publicaties, lezingen en educatieve projecten.

Conservator Tim Huisman was consultant bij de tentoonstelling *Godsdienst en Wetenschap* van Museum Catharijneconvent, en leverde een bijdrage aan de bijbehorende catalogus.

Mieneke te Hennepe nam deel aan de onderzoeksaanvraag EU HORIZON MSCA Doctoral Networks 2022 'CO-CREATE: Contingency, creativity and quality of life: new approaches towards living with cancer'. In april 2023 volgt de uitslag.

Er werden 6 stagiaires begeleid die onderzoek deden naar uiteenlopende onderwerpen:

- Mathe Kouassi van het Deense museum Museion liep een week met ons mee om te zien hoe onze organisatie in elkaar zit.
- Charlotte Hartong deed onderzoek naar het erfgoed van psychiatrisch ziekenhuis Endegeest.
- Bibian Been deed onderzoek naar de kunstbaarmoeder.

- Roderick Schoon onderzocht hoe wij onze tentoonstelling inclusiever kunnen maken.
- Louise Lagarde deed onderzoek naar Nobelprijswinnaars.
- Diana Kreicberga deed onderzoek naar de rol van moderne kunst in wetenschapsmuseum.

Samenwerkingen

Het samenwerkingproject *Inventief!* waarin we al enige jaren samenwerken met andere wetenschapsmuseum (Teylers Museum, Universiteitsmuseum Utrecht, Universiteitsmuseum Groningen, NEMO Science Museum) liep goed door. Er hebben diverse workshops plaatsgevonden waarin registratoren en conservatoren gezamenlijk werkten aan de ontsluiting van de diverse collecties. In 2023 zal een gemeenschappelijke website gelanceerd worden.

Ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de Leidse Werkgroep Oude Sterrenwacht richtten we een kleine tentoonstelling in van astronomische objecten die oorspronkelijk ook afkomstig zijn uit de Oude Sterrenwacht. Hier werd het idee geboren om de grote meridiaankijker misschien in permanente bruikleen te geven; dit wordt verder onderzocht.

We nemen deel aan de vergaderingen van de Stichting Academisch Erfgoed en met name aan de Werkgroep Born Digital, waarin we verkennen hoe om te gaan met born digital objecten.

Restauratie

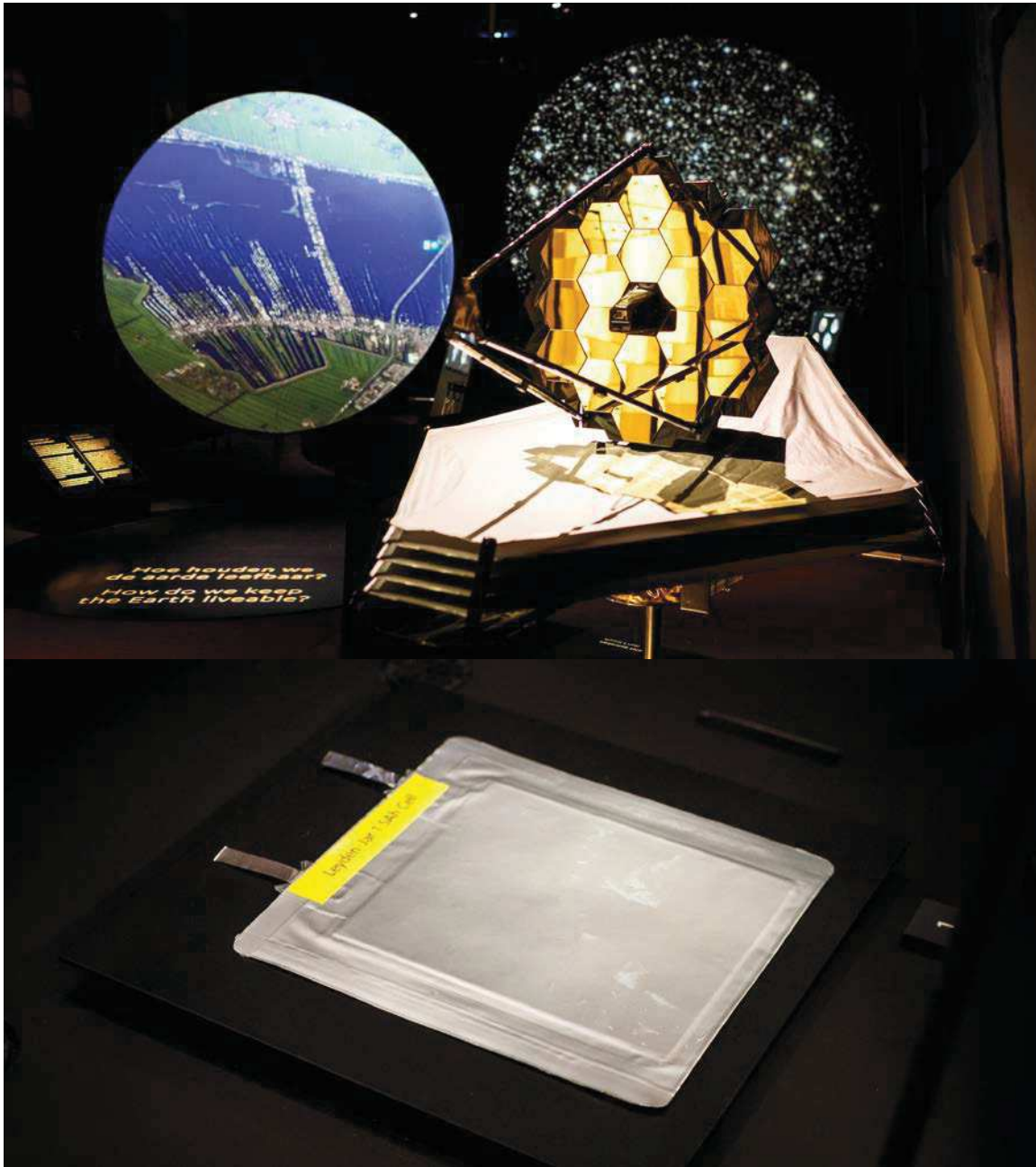
Met de collega's van het Rijksmuseum van Oudheden zijn we een restauratieoverleg gestart, waarin we projecten en problemen kunnen bespreken en vooral gebruik kunnen maken van elkaars expertise.

Verhuisvoorbereidingen

Het depot in Alphen aan de Rijn is een MIBO loods. Naast het feit dat deze loods op afstand staat, is het klimatologisch niet ideaal. Door vochtigheid is er in het gebouw in Alphen schimmel ontstaan en eens in de zoveel jaren komt dit terug en slaat op de objecten. Daarom is besloten dat de collectie uit Alphen in 2023 wordt overgebracht naar het depot in de Raamsteeg. Hierbij worden alle objecten dan eerst grondig schoongemaakt en in quarantaine gezet. De voorbereidingen van het projectplan zijn in 2022 ter hand genomen. De daadwerkelijke verhuizing vindt plaats in 2023.

In het kader van het Collectieveiligheidsplan is veel werk verzet om een goed overzicht te maken van de objecten in de vaste opstelling en welke handelingen er verricht moeten worden in geval van verschillende calamiteiten.

Informatiecentrum

Er werd verder gewerkt aan de database van instrumentmakers. In Adlib zijn de gegevens aangevuld met o.a. geboorte- en sterfdata, links naar de wikipagina en/of instrumentmakers bij de knaw.

Ook werd verder gewerkt aan de ontsluiting van het brievenarchief. Dit bestaat uit het nummeren, scannen en opnemen van de brieven in Adlib. Er zijn dit jaar 112 brieven gescand. In totaal zijn er nu 2.283 brieven ontsloten. Er zijn ongeveer 1.500 brieven inhoudelijk beschreven (titel, datering, maker, geassocieerde naam, geassocieerde plaats, archiefnummer).

Er zijn gegevens opgestuurd voor de Collectie Nederland; 27.307 in juni en 27.444 in december. Deze gegevens zijn ook zichtbaar op de Europese website Europeana. Er zijn 396 aanwinsten ingeschreven, waarvan 388 schenkingen, 4 aankopen en 4 onbekend/oud bezit.

Een greep uit de nieuwe aanwinsten:

- Een verzameling van 197 tekeningen, afkomstig van het Academisch Ziekenhuis Leiden, afd. Oogheelkunde, binnengekomen in 1994. Deze zijn vanaf 31 oktober ingeschreven door stagiair Laura Lemmers; het project is nog niet afgerond.
- Diverse COVID-19 gerelateerde objecten, ingeschreven na afloop van de tentoonstelling *Besmet!*, waaronder een AIDS memorial quilt, gehaakte mondkapjes van Karin Bloemen, klompen voor de Intensive Care afdeling van Studio Tattoo Bob.
- Collectie van 119 objecten uit de Huisartsenpraktijk te Hazerswoude-Dorp (Bert Bosch) zijn ingeschreven; project is nog niet afgerond.

Acquisitie:

- Optie aankoop wasmouflage mevr. Mendels, taxatie door Toon van Leest
- Huidploometer en lengtemeter Breedveld, Zutphen Studie en een voor de Seven Countries Study
- Flesjes professor van Calcar
- Ypelaar kast en boekje
- Steger model hersenen, aankoop
- Anatomie torso, Anne Oremans, EHBO Vereniging, aankoop
- Boekje Goudse vroedvrouw, schenking door de heer Bruijn

Actueel verzameld:

- 1:10 schaalmodel James Webb ruimtetelescoop, Spacelinq
- Li-Ion cell, LeydenJarTechnologies
- Neutrino detector, Nikhef
- Disk pack van de Event Horizon Telescope, JIVE institute

4

DEVELOPMENT & PARTNERSHIPS

4 DEVELOPMENT & PARTNERSHIPS

Rijksmuseum Boerhaave is professioneel, ondernemend en sterk gericht op partnerships. Samenwerken met instellingen en bedrijven is essentieel voor de stafafdeling Development & Partnerships. In Rijksmuseum Boerhaave vindt de verbinding plaats met onze stakeholders zoals wetenschappers, ondernemers, specialisten en particulieren. Zo gaan we de verbintenis met de maatschappij aan. Meerjarige (bedrijfs)partnerships, de Business Club en het verder uitbouwen van een succesvol vrienden- en donateursbeleid liggen, samen met een meer programmatische fondsenwervingsstrategie aan de basis van de ambities van het museum.

Corporate partnerships

We breiden de samenwerking met het bedrijfsleven verder uit zowel met bedrijven binnen in Nederland als transatlantisch. Wij koesteren onze huidige corporate partners en richten ons op het verlengen en de intensivering van de samenwerking met hen voor de komende jaren. Daarnaast gaan we ook nieuwe partnerships aan die passen bij de strategie *Podium voor de Toekomst*.

In 2022 hebben we aan een paar belangrijke onderdelen van het strategisch plan *Podium voor de Toekomst* actief aandacht besteed.

Grote Vragen

De hernieuwde themazaal *Grote Vragen* is op 23 juni geopend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Robbert Dijkgraaf. SRON Netherlands Institute for Space Research ondersteunt ons meerjarig om de nieuwe inrichting van de zaal *Grote Vragen* vanaf 2022 mogelijk te maken. Daarnaast is Pfizer BV partner van de hernieuwde themazaal.

Tentoonstellingen die ertoe doen

- De tentoonstelling *Besmet!* hebben we feestelijk in kleine kring samen met onze partners en conservator Mieneke te Hennepe afgesloten met een finissage in juli 2022.
- De opening van *BrAInpower* heeft begin september plaatsgevonden samen met onze partners en fondsen.

Life Science & Health Studio

- *Ambassadeurs- en stakeholders diner, 24 maart 2022*

Wij zijn trots op onze ambassadeurs: een groep van belangrijke sleutelfiguren die hun naam verbinden aan Rijksmuseum Boerhaave. Dit doen zij om de bekendheid van Rijksmuseum Boerhaave en de toekomstambities te vergroten. Tijdens het eerste ambassadeurs- en stakeholders diner hebben wij onze ambassadeurs bijgepraat en hebben wij inhoudelijk en interactief gediscussieerd over onze toekomstplannen. Wij zijn blij en trots dat de ambassadeurs achter de doelstellingen van Rijksmuseum Boerhaave staan en dat zij dat aan de buitenwereld ook kenbaar willen maken. Wij zien de ambassadeurs als onze ankers in de samenleving. Tijdens het diner is door o.a. Clémence Ross-van Dorp het actieprogramma 'Nieuwe kansen voor de Topsector Life Science & Health' met de aanwezigen doorgenomen en werd hét belang van het ecosysteem en Rijksmuseum Boerhaave als outreach partner duidelijk. De Life Science & Health sector moet nationaal gaan samenwerken. Rijksmuseum Boerhaave is daarin, als nationaal wetenschapsmuseum, de verbindende schakel met een unieke propositie. Wij hebben onze ambassadeurs en stakeholders nodig voor de werving en om voor ons deuren te openen om de essentiële partners te krijgen voor de financiering van de Life Science & Health Studio.

- *Pandemie Preventie Car tijdens LSH Manifestatie, 12 april 2022, Theater Amsterdam*

De *Pandemie Preventie Car* is een mobiele tentoonstelling met de centrale vraag 'Hoe voorkomen we een volgende pandemie?' De rijdende tentoonstelling geeft uitleg over het ontstaan van infectieziekten en ziekte-uitbraken, welke rol onze omgang met dieren daarin heeft en het belang van medicijn- en vaccinontwikkeling. Voor de stafafdeling Development & Partnerships is het de start van de openbare wervingscampagne voor de Life Science & Health Studio. Tijdens de LSH Manifestatie kon Rijksmuseum Boerhaave zich als outreach partner presenteren binnen het LSH ecosysteem. De *Pandemie Preventie Car* is mede mogelijk gemaakt is door Amgen.

- *Museum of Science Boston en Rijksmuseum Boerhaave tekenen Letter of Intent in Boston.*

De intentieverklaring werd op 28 november in Boston getekend. De intentieverklaring betreft de uitwisseling van expertise en netwerken op het gebied van public engagement m.b.t. de life sciences. We doen dit in navolging van de samenwerking die in 2022 getekend werd tussen het life sciences ecosysteem in Nederland en in Massachusetts. Rijksmuseum Boerhaave is inmiddels onderdeel van dit ecosysteem en we voegen er op deze manier een 'museale component' aan toe. De samenwerking met Museum of Science geeft ook weer toegang tot nieuwe netwerken in de Verenigde Staten.

De bedrijfspartners die ons in 2022 hebben gesteund zijn we zeer erkentelijk. Wij bieden onze partners de mogelijkheid om tentoonstellingen of onderdelen van onze vaste collectie duurzaam financieel en inhoudelijk te ondersteunen. De dag na de Derde Dinsdag in September vond in het museum voor de tweede keer het VNO-NCW West miljoenenontbijt plaats. Hiermee konden we de lokale ondernemers verwelkomen.

Bedrijfspartners van Rijksmuseum Boerhaave

- Wij noemen Brill als partner van het museum.
- CHDR is zowel als inhoudelijk als financieel partner van de tentoonstelling *Besmet!* Daarnaast heeft CHDR zich meerjarig verbonden aan de Life Science & Health Studio.
- Janssen Campus Nederland is partner van de tentoonstelling *Besmet!*
- Du Prie Bouw & Ontwikkeling ondersteunt ons meerjarig 'in kind' voor de restauratie van het TBC-huisje.
- Zorg en Zekerheid is hoofdpartner van de tentoonstelling *Besmet!* en ondersteunt het onderwijsprogramma *Gezondheid & Ziekte, vroeger en nu*.

De Business Club Rijksmuseum Boerhaave groeit, maar blijft achter bij onze eerdere verwachtingen. Door het onzekere ondernemersklimaat als gevolg van de oorlog in Oekraïne, geopolitieke spanningen en de gestegen prijzen, stellen bedrijven hun beslissingen uit. Wij zijn trots op de volgende bedrijven die in 2022 lid van de Business Club Rijksmuseum Boerhaave zijn: BaseClear B.V., SRON Netherlands Institute for Space Research, Stichting Biopartner Center, Galapagos B.V., Janssen Campus Nederland, Stichting Leiden Bio Science Park, Mimetas, Zorg en Zekerheid, Solynta en LeydenJar.

Particuliere donateurs

We richten ons op het verbintenen van de verbintenis met onze vrienden. De Caecilia Stichting, de Vriendenstichting van Rijksmuseum Boerhaave bestaat al meer dan 25 jaar. De eerste stappen zijn gemaakt om mecenasen te verbinden aan Rijksmuseum Boerhaave. Zeer dankbaar zijn we voor de nieuwe groep (anonieme) donateurs die ons gul hebben gesteund tijdens de sluiting tijdens corona. Een aantal donateurs blijft ons met giften via de website steunen. We ervaren die steun als hartverwarmend, ontroerend en dierbaar.

Fondsen

De fondsenwerving richt zich over het algemeen op het inhoudelijk programma van het museum. Ondersteuning bij educatieve projecten, bij grote en kleine museale presentaties alsook bij restauratieprojecten maken er deel van uit. In het afgelopen jaar kreeg Rijksmuseum Boerhaave steun voor de onderstaande projecten.

VSBfonds en Fonds 1818

Beide fondsen steunden ons in een meerjarige steun voor het project Meerstemmigheid, de educatieve samenwerking met de kinderen van Jes Rijnland die deelnamen aan de WeekendKlas en de Zomerschool. Door de meerjarige steun, deze liep in 2022 af, konden we dit initiatief na afloop een vaste plek in ons beleid geven. Ook bij de totstandkoming van tijdelijke tentoonstellingen en aspecten van de nevenprogrammering is fondsenwerving zeer belangrijk:

Stichting AdP

Stichting AdP steunde ons bij een onderdeel van de tentoonstelling *BrAIInpower* over kunstmatige intelligentie. De samenwerking richtte zich op de betekenis van ASM International als wereldspeler van productiemachines voor de halfgeleiderindustrie van chips.

Prins Bernhard Cultuur Fonds

Rijksmuseum Boerhaave is partner in een meerjarig internationaal onderzoeksproject naar Antoni van Leeuwenhoek en de beginjaren van de microscopie. Dit door de *Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)* gefinancierde prestigieuze onderzoek is in het najaar 2021 van start gegaan en kreeg een vervolg in 2022. Een deel van de uitkomsten betrekken we in de vorm van een mini-documentaire in de tentoonstelling *Onvoorstelbaar*, over Antoni van Leeuwenhoek die op 18 april 2023 voor het publiek open gaat. Het Prins Bernhard Cultuurfonds steunde de productie van deze mini-documentaire en kende een bijdrage toe aan de tweedelige podcastserie die we bij de tentoonstelling uitbrengen.

Van der Mandele Stichting

De Van der Mandele Stichting steunde ons verzoek bij te dragen aan de tiendelige podcast die we gedurende twee jaar produceren. De afleveringen volgen de thema's die we in het museum, in het bijzonder in themazaal *Grote Vragen*, aan de orde stellen.

Stichting Dioraphte en Stichting Zabawas

Beide stichtingen steunden het museum in de realisatie van de hernieuwde themazaal *Grote Vragen*.

FINANCIËEL

5 FINANCIËEL

Opbrengsten

Financieel heeft het museum het in 2022 goed gedaan en dat was mede een gevolg van de toename in het aantal bezoekers van 40.516 in 2021 naar 85.811 in 2022. Hierdoor lieten de publieksinkomsten weer een mooie groei zien. In 2021 waren de publieksinkomsten nog € 358k, in 2022 was dit gestegen naar ruim € 0,7 mln. De inkomsten uit entree waren hoger dan begroot en meer dan verdubbeld ten opzichte van 2021. De opbrengsten van de horeca waren conform begroting maar die van de winkel waren daarentegen weer wat lager dan begroot. Om de verkoop van producten uit de winkel wat meer te stimuleren wordt in 2023 gestart met een webshop met een aantal populaire producten.

De bijdragen van bedrijven zijn uitgekomen op € 184k aan sponsorinkomsten en dit was ruim boven de begroting door onder meer nieuwe Business Club leden. Ten opzichte van 2021 was het daarentegen iets lager. De Business Club Rijksmuseum Boerhaave kende eind 2022 tien leden. Bij de start van het nieuwe jaar is het aantal gegroeid naar twaalf.

Positief waren ook de € 0,2 mln inkomsten uit evenementen, welke worden verantwoord onder indirecte inkomsten. Het huren van de ruimtes in het museum met bijbehorende catering kan op een toenemende belangstelling rekenen. De begroting voor evenementen was erg voorzichtig ingeschat en mede gebaseerd op de realisatie van 2021, welke nog aan de lage kant was.

De ruim € 0,1 mln bijdragen van particulieren was iets hoger dan begroot als gevolg van schenkingen en de donaties. De realisatie kwam wel lager uit dan in 2021 en werd met name veroorzaakt doordat het laatste jaar van de overeenkomst met AZL/LUMC een lager bedrag betrof dan de jaren ervoor. De bijdragen van fondsen bleven achter op de verwachting; een verklaring hiervoor is dat een bijdrage van het Mondriaan Fonds werd afgewezen. Daarentegen zijn er wel bijdragen ontvangen van Stichting Dioraphte, VSBfonds, Fonds 1818, Stichting Zabawas en Prins Bernhard Cultuurfonds.

De totale opbrengsten kwamen uit op ruim € 7,0 mln en zijn ruim € 0,5 mln hoger dan begroot en dat komt overeen met 9,4%. Ten opzichte van 2021 kwam de opbrengst € 0,4 mln hoger uit. De hogere opbrengsten zijn veroorzaakt door meer bezoekers, evenementen, indexering van de subsidie en de extra subsidie.

Eigen inkomsten

Het totaal aan eigen inkomsten is over 2022 uitgekomen op € 1,36 mln. De eigen inkomsten betreffen de publieksinkomsten, sponsorinkomsten, overige directe en indirecte inkomsten en private middelen van particulieren en van fondsen. Het percentage eigen inkomsten komt hiermee uit op 26,4%; dit zijn de eigen inkomsten gedeeld door de structurele subsidies. In 2021 kwamen de eigen inkomsten nog uit op 17,0%. De stijging van het percentage komt door de groei van de publieksinkomsten en de indirecte inkomsten. Het doel en de ambitie is om de komende jaren verder te gaan groeien naar 30% eigen inkomsten. De groei moet gaan komen van development & partnerships, meer bezoekers, verkoop van tentoonstellingen en evenementen.

OCW subsidies

Rijksmuseum Boerhaave ontvangt subsidies uit de Erfgoedwet en die zijn bestemd voor de publieksactiviteiten, collectiebeheer en de huisvesting. Voor de publieksactiviteiten werd € 2,3 mln ontvangen, voor de collectie € 1,3 mln en voor de huisvesting € 1,5 mln. De structurele subsidies zijn in totaal € 0,2 mln hoger uitgekomen dan begroot als gevolg van de indexering. De incidentele publieke subsidie van € 542k bestaat uit uit een vrijval van € 0,3 mln van een in het verleden ontvangen subsidie voor de verbouwing van het museum in 2016 en 2017, en een extra subsidie in 2022 van € 239k die voortkwam uit het laatste corona steunpakket van OCW. Deze gelden zijn gebruikt ter dekking van de gedeerde publieksinkomsten in de eerste drieënhalve week van januari 2022 en voor gemaakte kosten zoals voor personeelslasten en de reguliere beheerkosten die doorliepen ondanks de sluiting. De totale subsidies zijn uitgekomen op € 5,7 mln. Dit is ruim € 0,4 mln hoger dan begroot als gevolg van de indexatie en de extra subsidie.

Lasten

De personeelslasten zijn uitgekomen op ruim € 3,4 mln en laat een overschrijding van meer dan € 0,2 mln ten opzichte van de begroting en meer dan € 0,1 mln ten opzichte van 2021. De salarislasten zijn conform begroting uitgekomen en het verschil ten opzichte van 2021 is een gevolg van de indexatie van 1,0% per 1 januari en 2,5% per 1 juli. Het verschil van de personeelslasten met de begroting wordt met name veroorzaakt door extra inhuurkosten. Inhuur was nodig voor het opvangen van langdurige ziekte en om vacatures tijdelijk in te vullen bij financiën, marketing en educatie. Daarnaast zijn de sociale lasten en pensioenpremies wat hoger uitgekomen.

De huisvestingslasten waren in totaal € 1,46 mln en zijn € 0,1 mln hoger dan begroot en 2021. De hogere lasten van huisvesting komen door meer uitgaven aan onderhoud en de gestegen energiekosten van nutsbedrijven. De huisvestingslasten bestaan uit € 0,3 mln kosten voor het beheer & onderhoud aan het museumgebouw en de twee collectie depots in Leiden en Alphen aan de Rijn, € 0,6 mln kosten voor de huur van

de verschillende gebouwen, de service- en utiliteitskosten en de schoonmaakkosten. Als laatste bestaan de huisvestingslasten uit de reservering op de balans van het deel van de subsidie huisvesting dat in 2022 niet is uitgegeven en kwam uit op bijna € 0,5 mln. Op de balans komt daarmee de nog te besteden huisvestingssubsidie van OCW uit op € 3,0 mln.

De afschrijvingen waren in totaal € 978k en zijn iets lager dan de begroting en iets hoger dan 2021. De afschrijvingen bestaan met name uit twee grote posten en betreffen respectievelijk de investering in 2016 en 2017 in de verbouwing en herinrichting van het museumgebouw. De € 0,5 mln afschrijving van de herinrichting was in 2022 voor het laatst. Daarnaast wordt er afgeschreven op inventaris, software en apparatuur van de werkplaats.

De kosten van aankopen waren in totaal € 123k. Een belangrijk deel betreft de aankoop van de collectie van het LUMC/AZL (Academisch Ziekenhuis Leiden). Afgelopen jaar was de laatste termijn en betrof een bijdrage van € 87k. In 2021 was de bijdrage van LUMC/AZL nog € 140k.

De overige lasten waren in totaal € 1,3 mln bestaan uit € 0,4 mln beheerslasten, € 0,1 mln collectiefunctie en € 0,8 mln voor de publieksfunctie. De beheerslasten zijn € 0,1 mln hoger dan begroot uitgekomen en worden met name veroorzaakt door extra kosten voor ICT, beveiliging en de reis & verblijfkosten. De kosten van de publieksfunctie zijn een kleine € 0,1 mln hoger dan begroot als gevolg van extra eenmalige kosten voor het maken van de tentoonstelling *Besmet!* en van *BrAImpower*. Zo zijn er voor *Besmet!* extra kosten gemaakt voor het actualiseren van de tentoonstelling en voor *BrAImpower* is er een externe projectleider ingehuurd. Daarnaast zijn er hogere inkoopkosten voor de evenementen geweest maar zijn die weer gedekt door de hogere inkomsten uit evenementen.

De totale lasten zijn in 2022 uitgekomen op € 7,3 mln en zijn daarmee € 0,4 mln hoger dan begroot en komt overeen met 5,7%. Ten opzichte van is 2021 zijn de totale lasten ruim € 0,5 mln hoger. De stijging wordt met name veroorzaakt door de personeelslasten, huisvestingslasten en de overige lasten.

Exploitatieresultaat

Een deel van de sponsorbijdragen van de bedrijven en een deel van de opbrengst van particulieren worden tezamen gereserveerd voor toekomstige investeringen in de 'bestemmingsreserve vernieuwing' en zijn op die manier beschikbaar voor de plannen uit het strategische plan '*Podium voor de Toekomst*'. De 'bestemmingsreserve vernieuwing' komt met de dotatie van in totaal € 0,2 mln uit op iets minder dan € 1,1 mln. Hiervan is € 0,6 mln gereserveerd voor de aankoop van het Kijkhuis. Aan rentelasten is afgelopen jaar € 6k betaald en betreft de kosten voor het aanhouden van de liquide middelen. De € 0,5 mln vrijval uit de 'bestemmingsreserve

inrichting' betreft de in het verleden ontvangen bijdrage van OCW voor de herinrichting van het museumgebouw in 2016 en 2017. De vrijval is ter dekking van afschrijvingen en was voor het laatst in 2022. Vorig jaar heeft het museum haar positie ten aanzien van de vennootschapsbelasting laten beoordelen door een belastingadviesbureau en was de conclusie dat er geen vpb betaald hoeft te worden omdat er fiscaal verlies wordt geleden. Het exploitatieresultaat komt per saldo uit op nul.

Algemene reserve

Aan de algemene reserve wordt dit jaar niets gedoteerd. De algemene reserve is op het gewenste niveau gebracht waarmee indien nodig een regulier jaar aan derving van publieksinkomsten kan worden opgevangen. De algemene reserve is per ultimo 2022 € 996.332.

Balans

De solvabiliteit komt uit op 23,7% en is de verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal (2021: 26,3%). De current ratio is 7,1 en betreft de vlottende activa gedeeld door de kortlopende schulden (2021: 6,2). De verbetering van de current ratio is een gevolg van de toegenomen vlottende activa en de lagere kortlopende schulden. Rijksmuseum Boerhaave is daarmee goed in staat om met haar kortlopende bezittingen aan haar kortlopende schulden te voldoen.

Het museum maakt geen gebruik van derivaten en/of andere financiële instrumenten ter afdekking van financiële (rente) risico's.

Bedrijfsvoering

Hierna worden een aantal belangrijke actuele onderwerpen verder toegelicht. De onderwerpen betreffen de maatregelen inzake duurzaamheid, ICT beveiliging, huisvesting en als laatste de ontwikkelingen rondom de voorgenomen aanschaf van het Kijkhuis.

Duurzaamheid

Duurzaamheid staat hoog op de agenda en op allerlei manieren wordt er binnen het museum aan gewerkt om het verder te verbeteren en de bewustwording te vergroten. Er is inmiddels al best veel gedaan maar het is ook duidelijk geworden dat echt grote stappen nog veel geld gaan kosten. In een werkgroep met andere musea is in het verleden per museum al vastgesteld wat er dient te gebeuren om de 40% CO2 reductie in 2030 te behalen. Voor Rijksmuseum Boerhaave betekent dit onder meer dat het dak geïsoleerd dient te worden, er zonnepanelen geplaatst moeten worden en dat er meer gebruik gemaakt moet worden van slimme apparatuur. De kosten van alle maatregelen tezamen waren uitgekomen op € 2,3 mln en zullen vanwege

de prijsstijgingen tegenwoordig alweer een stuk hoger liggen. De financiering van verschillende plannen is daarentegen nog niet zeker. Wel wordt er door OCV nagedacht over hoe hierbij te helpen. Veel aandacht gaat de laatste tijd ook uit naar manieren om energie te besparen en zodoende de kosten verlagen. Ook is opdracht gegeven voor een energie audit om te kijken waar het museum nog meer mee kan besparen. Daar waar het kan proberen we materialen opnieuw te gebruiken en streven we naar een duurzame bedrijfsvoering. Hierna volgt een opsomming van gerealiseerde maatregelen om de duurzaamheid te verbeteren:

- Ledverlichting geïnstalleerd;
- Sensorlampen geplaatst op toiletten en in kantoren;
- Verlichting tentoonstellingen gaat pas 5 minuten voor opening van het museum om 10.00 aan;
- Waterbesparende kranen in de toiletten;
- Dubbel glas en daar waar niet mogelijk voorzetzamen;
- Nieuwbouwgedeelte HR++ glas;
- Chemisch afval apart afvoeren (verf, spuitbussen, chemicaliën);
- Afvalscheiding papier en karton;
- Gecontroleerd klimaat;
- Inkoop groene stroom;
- Kartonnen bekertjes vervangen door keramiek;
- Toilet papier van gerecycled papier.

Naast de al genomen maatregelen zijn er ook nog de volgende ontwikkelingen en ambities:

- Er wordt onderzocht hoe het museum het afval kan scheiden en ook duurzaam kan worden opgehaald.
- Er worden nieuwe afspraken met leveranciers gemaakt over duurzame producten en het transport.
- Waar mogelijk wordt voor dienstreizen de trein gebruikt in plaats van het vliegtuig.
- De interne - en externe communicatie over duurzaamheid is er wel, maar kan beter. Ook dit wordt in kaart gebracht en wordt er een plan voor opgezet.
- De wens is ook te gaan communiceren over de technische aspecten van het museum met het publiek. Dit kan zowel in het museum zelf als bijvoorbeeld op de website.
- Educatie organiseert lessen en presentaties met betrekking tot duurzaamheid en energie. Door middel van tentoonstellingen en workshops willen we voornamelijk kinderen kennis laten maken met techniek en hoe dit kan bijdragen aan een duurzamere en betere wereld. Het museum laat kinderen dus op een actieve manier kennismaken met het onderwerp duurzaamheid.
- Aan het eind van de vaste presentatie bevindt zich de themazaal *Grote Vragen*; hier komt het thema duurzaamheid in terug.

ICT beveiliging

Recent heeft Rijksmuseum Boerhaave samen met haar ICT partner en een externe IT auditor haar ICT beveiliging beschreven en is aangegeven welke maatregelen worden gebruikt voor de informatiebeveiliging. Hierbij is een analyse gemaakt van alle ICT systemen en aan de hand van een aantal criteria zijn deze getoetst op betrouwbaarheid, continuïteit en de integriteit van de data. De conclusie is dat alle basismaatregelen zoals verwoord door het Nationaal Cyber Security Center en de Cyber Security Raad worden toegepast en nageleefd. Een volgende stap is het opvragen van assurance rapporten van leveranciers wiens systemen in de cloud draaien. Recent is er door de ICT partner aan het personeel wederom een presentatie gegeven over de verschillende risico's van het gebruik van ICT en aanbevelingen gedaan om de awareness te vergroten. Ook wordt er nu maandelijks door de ICT partner een managementrapportage opgeleverd met daarin vastlegging van meldingen, updates, onderhoud, beschikbaarheid en reactietijd. Deze worden dan vervolgens in het MT besproken. Onlangs zijn er 26 pc's vervangen die ouder dan vijf jaar waren. Verder heeft Rijksmuseum Boerhaave een nieuwe back-up server aangeschaft voor de beveiligingssysteem om zodoende altijd zeker te zijn van de beschikbaarheid. Daarnaast werkt Rijksmuseum Boerhaave tegenwoordig met nog maar één helpdesk voor alle vragen inzake PC's, telefonie, beveiliging en het gebouw. Volgend jaar wordt het systeem voor de collectiedatabase vernieuwd en worden alle regelkasten voor de temperatuur & vochtigheid vervangen. De leveranciers van beide systemen hebben aangegeven met een nieuwe versie te komen waarbij oudere versies worden uitgefaseerd en niet meer worden ondersteund. Er is tevens een Meerjarenonderhoudsplan opgesteld voor alle ICT & AV apparatuur welke gebruikt wordt voor de tentoonstellingen en is er hierbij een beheersplan opgesteld.

Huisvesting

De huisvesting van Rijksmuseum Boerhaave bestaat uit het museumgebouw en twee collectie depots. Alle gebouwen worden gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf. Het museumgebouw en het depot aan de Raamsteeg zijn beide Rijksmonumenten en in goede staat. Het depot aan de Raamsteeg wordt samen gehuurd met het Rijksmuseum van Oudheden. In de Raamsteeg zal Rijksmuseum Boerhaave in 2023 extra ruimte huren voor de bibliotheek en het informatiecentrum. Ook het Rijksmuseum van Oudheden gaat extra ruimte huren in de Raamsteeg en zal dit gebruiken voor de opslag van haar collectie uit Den Haag. Er blijft dan slechts nog een klein deel over van het totale pand aan de Raamsteeg wat niet is verhuurd. Het andere depot bevindt zich in Alphen aan den Rijn en is een MIBO loods. Naast het feit dat deze loods op afstand staat, is het klimatologisch niet ideaal. Door vochtigheid is er in het gebouw in Alphen schimmel ontstaan en eens in de zoveel jaren komt dat terug en slaat op de objecten. Daarom is besloten dat de collectie uit Alphen in 2023 wordt overgebracht naar het depot in de Raamsteeg. Hierbij worden alle objecten dan eerst grondig schoongemaakt en in quarantaine gezet. Het huurcontract in Alphen is inmiddels formeel opgezegd en loopt nog tot

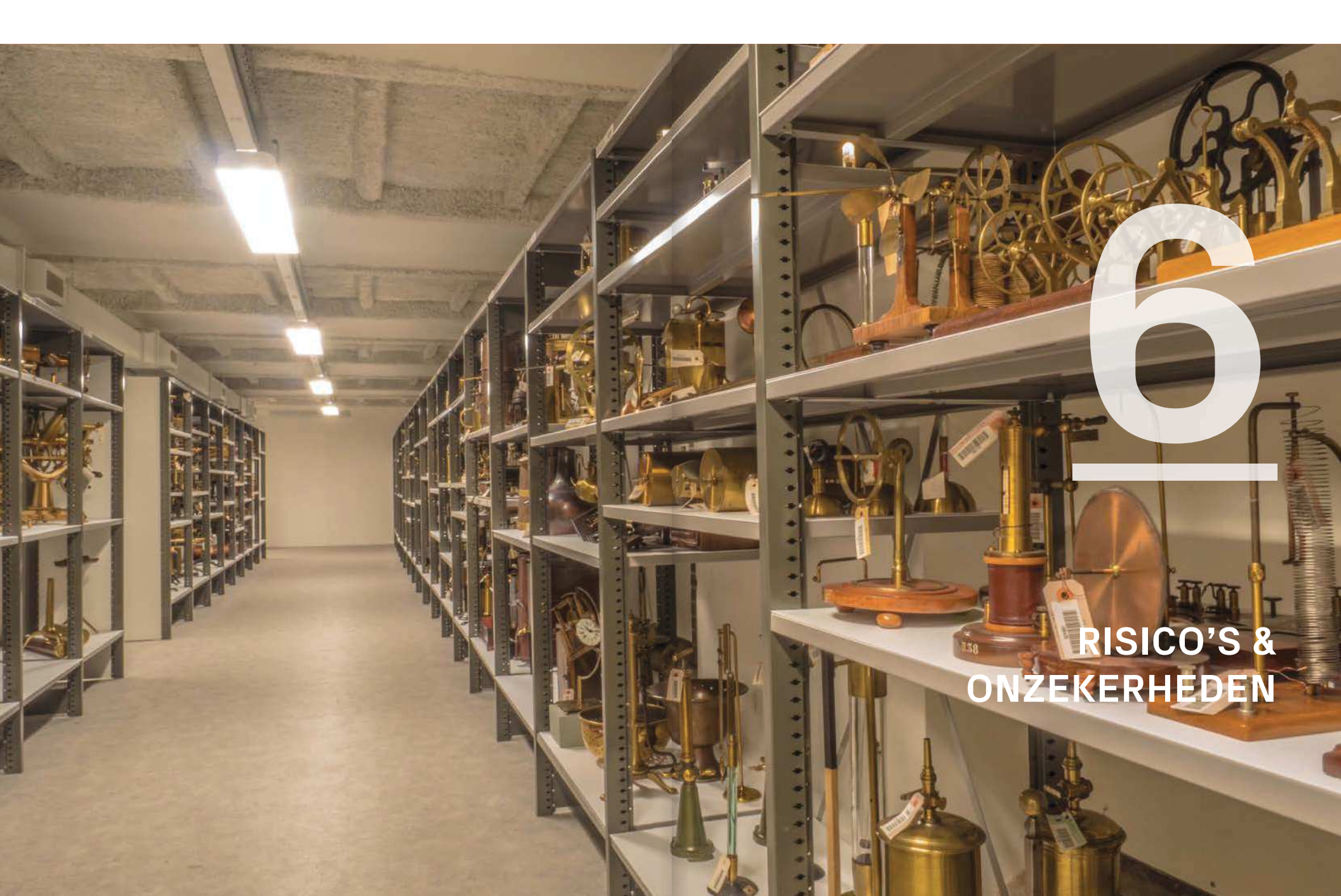

Een massastudie door
Van Swieten en Partners

december 2023. In de huurovereenkomst met het Rijksvastgoedbedrijf staat een bepaling dat bij opzegging er een methode van vertrek moet worden bepaald. Hierbij wordt een berekening gemaakt van de boekwaarde, leegstandskosten en de verkoopwaarde. Samen met het Rijksvastgoedbedrijf wordt hierbij een afrekening gemaakt. Een eerste inschatting laat een positief saldo zien voor de huurder en betekent dat het Rijksmuseum Boerhaave mogelijk een opbrengst tegemoet kan zien. De daadwerkelijke afrekening zal afhangen van de eigen taxatie door het Rijksvastgoedbedrijf. Deze wordt inmiddels uitgevoerd en zal binnenkort worden opgeleverd.

Kijkhuis

Met de strategische ambitie *Podium voor de Toekomst* wil het museum de roemruchte collectie en geschiedenis nog meer verbinden met de actualiteit en de prangende vragen van nu. Een belangrijk aspect van deze strategie is de aankoop van het filmhuis het Kijkhuis, gelegen naast het museum. De huidige eigenaren van het Kijkhuis gaan het filmhuis verplaatsen naar een nieuwe locatie aan de Lammermarkt in Leiden. Rijksmuseum Boerhaave heeft het eerste recht op koop van het Kijkhuis en het aankoopbedrag is vastgesteld op € 0,6 mln. Doel is om extra vierkante meters te realiseren voor de Life Science & Health Studio [werktitel], maar ook om de zichtbaarheid van het museum in de stad te vergroten. De Life Science & Health Studio wordt dé publieke hotspot voor biotechnologie in Nederland. Inmiddels is er een voorlopig koopcontract opgesteld en wordt er planning gemaakt voor de leverdatum. Daarnaast is er vooroverleg met de Gemeente over het gewenste bouwvolume en de verbinding met het bestaande museumgebouw. Het voornemen is om in 2023 te starten met de selectie van een architect.

6

RISICO'S & ONZEKERHEDEN

6 RISICO'S & ONZEKERHEDEN

Energiekosten

Omdat de prijzen voor 2023 al vast liggen is duidelijk geworden dat de energiekosten voor volgend jaar fors hoger zullen uitkomen en de inschatting is dat dit neerkomt op € 0,4 mln aan extra kosten. De verwachting is wel dat het museum hierbij door de overheid financieel weer ondersteund gaat worden. Maar het is nog niet zeker en het is niet ondenkbaar dat er aan de ondersteuning een keer een einde komt. Om het risico te verminderen is besloten om in 2023 het surplus van de huisvestingssubsidie te gebruiken voor het opvangen van de gestegen energiekosten. Hierdoor kan het surplus van de subsidie dan niet worden gereserveerd op de balans in de nog te besteden huisvestingssubsidie. Ook kijken we kritisch naar de kosten en houden we de financiële situatie nauwlettend in de gaten. Het risico dat het museum geen extra ondersteuning ontvangt, wordt ingeschat op 15%. De kosten van dit risico kunnen dan worden berekend aan de hand van de risico-inschatting en de extra lasten en dat komt dan uit op € 60k.

Financiering Kijkhuis

De aanschaf, nieuwbouw en inrichting van het Kijkhuis vergen een grote investering en het is onzeker of Rijksmuseum Boerhaave dit zelf en met behulp van externe middelen kan financieren. De kosten zijn fors gestegen van € 8,5 mln naar € 13,4 mln. De gestegen kosten kunnen worden opgevangen door een grotere eigen bijdrage te realiseren, het doel van development te verhogen en meer aan schatkistbankieren te doen. Om de benodigde gelden voor development te gaan genereren werkt de directeur nauw samen met het Hoofd Development & Partnerships. Voor de aanschaf van het Kijkhuis heeft het museum inmiddels voldoende reserve opgebouwd om aan de prijs van € 0,6 mln te voldoen. Er heeft een taxatie van het pand plaatsgevonden en de waarde van het pand kwam uit op € 0,8 mln. Indien de plannen niet doorgaan en het museum om wat voor een reden niet het pand gaat gebruiken en de markt voor deze panden zou instorten dan is er een risico dat het museum met een onverkoopbaar pand in bezit zit. De kans hierop wordt gering geacht omdat de makelaar heeft aangegeven dat het pand goed verkoopbaar is. Het niet kunnen verkopen wordt op 10% geschat. Hiermee komt het risico in geld uitgedrukt uit op $0,1 * € 0,6 \text{ mln}$ en bedraagt dan € 60k. Daarnaast bestaat het risico dat de benodigde financiering niet wordt gerealiseerd. De kans hierbij wordt ingeschat op 25%.

 Horlings Nexia
Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.
Kon. Wilhelminaplein 30, 1062 KR Amsterdam
T 020 - 570 02 00

Personeel

Afgelopen jaar was het verzuim onder het personeel met 7% hoog te noemen. De naweeën van Corona en meerdere griepgolven eisten hun tol. Ook de krappe arbeidsmarkt wordt bij Rijksmuseum Boerhaave gevoeld en soms is het moeilijk om aan nieuw personeel te komen. Dit speelt met name bij beveiliging, ticketing en horeca. Ook zorgen verschillende crisissen mogelijk voor onrust en heeft het impact op het welzijn van de medewerkers. Nu heeft Rijksmuseum Boerhaave zelf weinig invloed op het personeelstekort en de grote maatschappelijke issues zoals klimaatverandering, gestegen kosten of de oorlog in Oekraïne en gelukkig gaat het financieel goed met het museum maar het zorgt wel voor impact onder het personeel. Het hoge verzuim kan worden uitgedrukt in de kosten. Voor volgend jaar is het doel om niet hoger dan 3,5% uit te komen. De salarislasten zijn voor volgend jaar begroot op € 3,4 mln. Dit betekent, enigszins kort door de bocht dat de kosten van het verzuim en dit risico te kwantificeren zijn op ruim € 0,1 mln.

Depot Alphen aan de Rijn

Momenteel worden er twee depots gebruikt voor de opslag van de rijkscollectie. Het depot aan de Raamsteeg in Leiden wordt samen gebruikt met het Rijksmuseum van Oudheden. Het andere depot bevindt zich in Alphen aan den Rijn. Het gebruik van twee depots en het feit dat een depot zich buiten Leiden bevindt is inefficiënt werken. Daarnaast is het depot in Alphen een voormalige MIBO loods. Deze loods is klimaattechnisch gezien minder goed geconditioneerd; er wordt alleen op vocht gestuurd. In de zomer kost het moeite om een museaal klimaat te krijgen. Zeker met broeierig weer is er risico op schimmelvorming, wat helaas blijft terugkomen. Het risico bestaat dat de objecten structureel worden aangetast door de schimmelvorming. Ter beheersing is nu gekozen om met mobiele luchtdrogers te werken die goed in staat zijn om de gewenste vochtigheidsgraad te bewerkstelligen. Verder zijn in het verleden de belangrijkste objecten uit de collectie al verplaatst naar de Raamsteeg. Door het besluit om nu te gaan verhuizen zullen er extra kosten gemaakt moeten gaan worden. Hiermee zijn de kosten van het risico op termijn minder maar zijn er wel extra kosten nodig voor de verhuizing. Zo zullen er kosten zijn van het schoonmaken, het transport en de huurkosten. Hiervoor is € 80k gebudgetteerd. Wel is het zo dat er mogelijk een financiële tegenvaller ontstaat door de rekenmethode bij de kosten van vertrek. Dit is een bepaling in het huurcontract met het Rijksvastgoedbedrijf waarbij het verschil tussen de boekwaarde, de taxatiewaarde en de leegstandskosten mogelijk kan leiden tot een tegenvaller. De kans dat dit gebeurt wordt op nihil ingeschat omdat een eigen taxatie van het depot uitkwam op een waarde van bijna € 1,0 mln.

 Horlings Nexia
Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.
Kon. Wilhelminaplein 30, 1062 KR Amsterdam
T 020 - 570 02 00

Duurzaamheid

Een belangrijk maatschappelijk onderwerp is duurzaamheid, waarvoor de doelstellingen zijn vastgelegd in de Klimaatwet. Als wetenschapsmuseum zijn wij het aan onze stand verplicht om duurzaamheid hoog op de agenda te zetten. Voor Rijksmuseum Boerhaave betekent dit extra investeringen en het is de vraag hoe die te financieren. Het museumgebouw is een rijksmonument en wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf. Het is niet altijd even scherp te bepalen wie welke kosten voor duurzaamheid zou moeten dragen. Rijksmuseum Boerhaave heeft deelgenomen aan een mooi initiatief om voor de deelnemende rijksmusea een duurzaamheidsagenda te gaan opstellen. Hieruit is voor Boerhaave een aantal maatregelen vastgesteld die gaan bijdragen aan de gewenste CO2 reductie van 40% in 2030. Deze plannen kosten bij elkaar € 2,3 mln. Onzeker is of de financiering volledig door OCW wordt verzorgd. Indien het museum toch onverhoopt zelf moet bijdragen dan zal hiervoor een nog te vormen reserve moeten worden opgetuigd. De kans dat het museum zelf een deel van de kosten dient te gaan dragen wordt ingeschat op 10%. Hiermee komt dit risico uit op $0,1 * € 2,3 \text{ mln}$ en bedraagt dan € 230k.

Cyber security

Er vinden regelmatig aanvallen plaats op de ICT systemen van bedrijven en publieke organisaties waarbij er dan losgeld wordt gevraagd. Zo te bezien is ook Rijksmuseum Boerhaave een potentieel doelwit. Het risico is daarmee aanwezig dat er geen toegang meer is tot de ICT systemen en dat er losgeld betaald moet worden. Daarnaast bestaat het risico van phishing. Ter beheersing van dit risico is er recent een nieuw ICT beveiligingsbeleid opgesteld. En heeft Rijksmuseum Boerhaave een cyber security verzekering afgesloten waarbij de schade gedekt wordt en er direct ondersteuning ingeschakeld kan worden. Verder vindt er regelmatig onderhoud plaats en worden daarbij onder andere firewalls getest. Een andere beheersing vindt plaats door veel in the cloud te werken en ligt een deel van de verantwoordelijkheid bij de leveranciers. Voor de kwantificering van het risico wordt uitgegaan van een kans van 20% dat het museum wordt gehacked en de schade kan oplopen tot bijvoorbeeld € 500k. Dit betekent dat het risico uitkomt op $0,2 * € 500k$ en bedraagt dan € 0,1 mln.

AVG

De AVG zorgt ervoor dat de privacy rechten worden versterkt en dat organisaties meer verantwoordelijkheden krijgen. Als organisatie dien je hierbij te voldoen aan de AVG wetgeving. Zo is hierbij het risico dat je kwetsbaar bent als je te weinig doet aan de AVG en niet compliant bent. Zo kunnen er bijvoorbeeld datalekken ontstaan, die je bij de Autoriteit Persoonsgegevens moet melden. Rijksmuseum Boerhaave heeft de AVG-protocollen op orde, maar het blijft een continu proces om je hier als organisatie verder in te ontwikkelen. De kans van dit risico wordt ingeschat op 5% en de boetes kunnen oplopen tot in de miljoenen. Kwantificering van dit risico komt dan uit op $0,05 * € 1,0 \text{ mln}$ en bedraagt € 50k.

Horlings Nexia
 Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.
 Kon. Wilhelminaplein 30, 1062 KR Amsterdam
 T 020 - 570 02 00

Corona

Op dit moment bestaat er nog wel onzekerheid of en in welke mate de coronapandemie terugkomt. We hebben gezien dat dit een risico vormt voor bezoekers, medewerkers, bedrijfsvoering en de strategie. De impact is nog steeds merkbaar en afgelopen jaar waren er nog steeds minder bezoekers dan het laatste jaar dat het museum volledig open was in 2019. Het verloop bleek moeilijk te voorspellen. In het afgelopen jaar is het museum de eerste drieënhalve week nog dicht geweest en zijn er geen inkomsten geweest van het publiek. Positief was wel dat het bezoek langzaam weer toeneemt. Ook de eerste weken van 2023 waren qua bezoek goed te noemen. Het museum gaat door met het verder ontwikkelen van livestreaming van lezingen en de workshops. De interesse daarin neemt toe, en het past goed in deze tijd waarin veel online gebeurt. Ook het virtueel kunnen laten zien van het museum en de collectie zorgt ervoor dat op een andere innovatieve manier mensen in aanraking komen met het museum en de collectie. Een mooie bijvangst is dat we daarbij soms ook nieuwe doelgroepen bereiken. De eigen inkomsten over heel 2022 waren € 1,3 mln en vormen het risico op derving bij sluiting. Voor 2023 wordt het risico op een sluiting gering ingeschat met een kans van 10% en de kosten van het risico komt dan uit op € 130k.

“Het museum gaat door met het verder ontwikkelen van livestreaming van lezingen en de workshops.”

Horlings Nexia
 Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.
 Kon. Wilhelminaplein 30, 1062 KR Amsterdam
 T 020 - 570 02 00

7

INCLUSIVITEIT & DIVERSITEIT

7 INCLUSIVITEIT & DIVERSITEIT

Heel recent deed Rijksmuseum Boerhaave als organisatie de scan Diversiteit & inclusie. Daaruit kwam naar voren dat de organisatie openstaat voor diversiteit, maar dat diversiteit en inclusie nog geen onderdeel van de kern van de organisatie is. De organisatie krijgt een aantal aanbevelingen om de stappen naar een meer inclusieve organisatie met succes te vervolgen.

Zo wordt het museum geadviseerd om effectieve maatregelen en instrumenten in te zetten om een meer divers personeelsbestand te realiseren en medewerkers met een diverse achtergrond proactief te betrekken bij verschillende aspecten van de organisatie. Tot slot vervult het (persoonlijk) leiderschap een sleutelrol in de realisatie van diversiteit en inclusie. De voorbeeldrol van leidinggevend ten aanzien van diversiteit is cruciaal. Zorg er als organisatie dus voor dat leidinggevenden sensitief zijn voor en inzicht hebben in kenmerken van het diversiteitsklimaat van het eigen team.

De verhouding man/vrouw in Raad van Toezicht is: 3 man en 2 vrouw. Directeur-bestuurder is 1 man. Het management team bestaat uit de directeur-bestuurder en 3 managers. De verhouding man/vrouw is 2 man/2 vrouw. Binnen het team leidinggevend is de verhouding man/vrouw 1 man en 3 vrouw.

Code Diversiteit en Inclusie

Rijksmuseum Boerhaave onderschrijft de Code Diversiteit en Inclusie. Om inclusie en diversiteit op alle gebieden (publiek, personeel, programma en partners) in te bedden, heeft het museum in 2021 een organisatiebrede werkgroep Diversiteit & Inclusie gevormd. Rijksmuseum Boerhaave wil aantrekkelijk en herkenbaar zijn voor een breed en divers publiek. De werkgroep Diversiteit werkte als een 'denktank', inventariseerde de dagelijkse praktijk, steeds vanuit de vraagstelling of wat we doen inclusief is en of er alternatieven zijn die de inclusieve gedachte beter waarborgen. Het worden, én blijven, van een inclusief museum kost veel tijd en aanpassingsvermogen van een organisatie.

WeekendKlas in samenwerking met JES Rijnland

Concreet: Sinds 2019 werkt het museum met JES Rijnland samen om kinderen uit kansarmere omgevingen, veelal ook met een niet-westerse achtergrond, in een tijdsbestek van twee jaar hun zelfvertrouwen te vergroten, hun talenten te ontdekken en hun toekomstperspectief te verbreden. We werken samen met de onderdelen De WeekendKlas en De Zomerschool. De kinderen van De WeekendKlas zijn 30 zondagen per jaar te gast in onze onderwijslokalen, terwijl de deelnemers aan De Zomerschool

 Horlings Nexia
Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.
Kon. Wilhelminaplein 30, 1062 KR Amsterdam
T 020 - 570 02 00

2× een volle werkweek aanwezig zijn tijdens de zomervakantie. Voor de uitwerking van deze bijzondere meerjarige samenwerking kregen we financiële ondersteuning van het VSBFonds en Fonds 1818.

Samen Inclusief

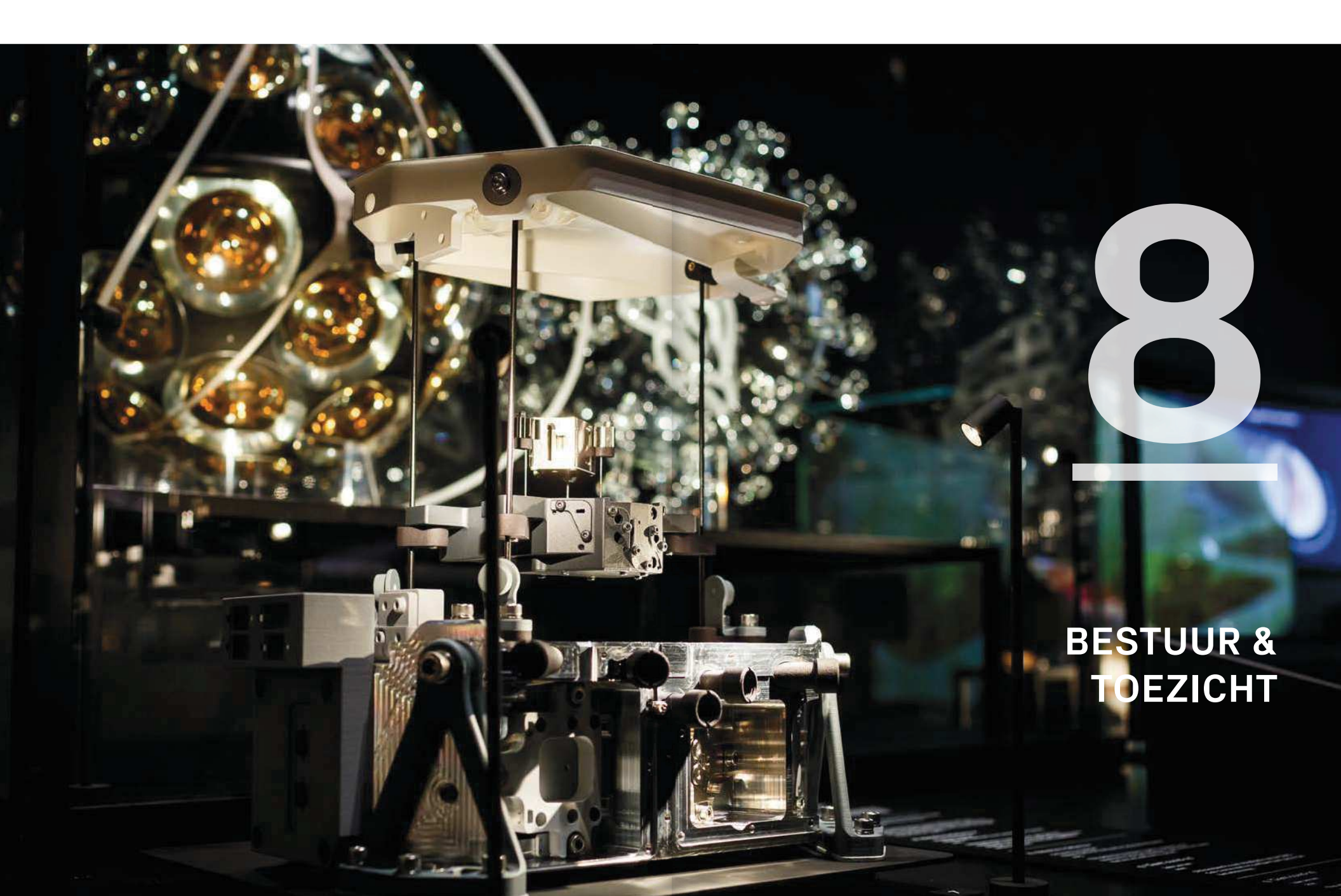
Sinds 2020 neemt het museum deel aan het landelijke meerjarige project 'Samen Inclusief' van de branchevereniging VSC. Acht musea wisselen ervaringen uit op het gebied van inclusie, de deelnemers volgen trainingen en verkennen nieuwe mogelijkheden om een inclusiever museum te worden.

Op basis van de aanbevelingen van de werkgroep Diversiteit, werkten we in 2022 onder andere aan de twee specifieke activiteiten:

1. *Dementievriendelijke rondleidingen*
Na recente gesprekken met de Leidse Topaz zorginstelling maakten we in de loop van 2022 op de maandagochtend onze start met onze dementievriendelijke rondleiding 'Verheugenis'. In kleine groepen brengen we de museumobjecten tot leven door samen herinneringen op te halen en verhalen te delen.
2. *Museumbezoek met een visuele beperking*
Voor de tentoonstelling over het leven van Antoni van Leeuwenhoek (18 april 2023 - 7 januari 2024) bereiden we een waardevol tentoonstellingsbezoek voor voor mensen met een visuele beperking. In samenspraak met een klankbordgroep en specialisten van Stichting Kubes werken we aan de realisering. Met de eerste verkenningen met de klankbordgroep over een waardevol museumbezoek voor mensen met een visuele beperking hebben we onze vaste museumpresentatie kritisch bekeken. Met de uitkomsten gaan we in 2023 verder.

"Rijksmuseum Boerhaave wil aantrekkelijk en herkenbaar zijn voor een breed en divers publiek."

 Horlings Nexia
Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.
Kon. Wilhelminaplein 30, 1062 KR Amsterdam
T 020 - 570 02 00

8

BESTUUR & TOEZICHT

Fair Practice Code

Rijksmuseum Boerhaave onderschrijft de Fair Practice Code en hiermee een eerlijke, duurzame en transparante bedrijfsvoering. Het uitgangspunt is respectvol, solidair en in vertrouwen met elkaars belangen rekening houden ten dienste van een sterke sector die de potentie en kansen van makers ten volle benut en doet renderen. Rijksmuseum Boerhaave maakt gebruik van zowel mensen in vaste als in tijdelijke dienst. Daarnaast worden er mensen ingehuurd en zijn er zowel stagiaires als vrijwilligers. Het aantal fte's is de afgelopen jaren toegenomen en het museum is tijdens Corona ook bewust doorgegaan met het inhuren van zzp'ers tegen een marktconform tarief. Het museum investeert in het potentieel en de ontwikkeling van de medewerkers door scholing en ruimte tot ontwikkeling aan te bieden. Rijksmuseum Boerhaave werkt met talentmanagement als onderdeel van de hr-processen en evalueert deze systematiek jaarlijks. Voor een voldragen vrijwilligersbeleid werken we met een betaalde coördinator om voor deze groeiende groep medewerkers een heldere functie met passende arbeidsvoorwaarden en een passende vergoeding te garanderen.

Governance Code Cultuur

Bij de uitvoering van de activiteiten past Rijksmuseum Boerhaave de principes uit de Governance Code Cultuur toe (2019). In de statuten en in het 'reglement bestuur en toezicht' zijn de organisatie en onderlinge verhoudingen vastgelegd. Het museum heeft zich verbonden aan de Ethische Code voor Musea van de ICOM. Voor wat betreft de externe inkomsten van (bedrijfs)partners houdt het museum zich aan artikel 1.10 van de Ethische Code, waarin staat: "Ongeacht de bron van inkomsten houden musea controle over de inhoud en integriteit van programma's, tentoonstellingen en activiteiten." Rijksmuseum Boerhaave is een algemeen nut beogende instelling (ANBI) en publiceert de daarvoor vereiste gegevens op de eigen website. De werknemers van het museum vallen onder de Museum CAO.

De Raad van Toezicht oefent toezicht uit op de directie/het bestuur. Het toezicht heeft op twee momenten plaats. Vooraf: de plannen (missie, strategie, beleidsplan en begroting) worden ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht voorgelegd. En achteraf: de Raad van Toezicht beoordeelt het bestuur en de organisatie kritisch en keurt het jaarverslag goed. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht ook een stimulerende en adviserende functie jegens het bestuur. De samenstelling van de Raad van Toezicht is een waarborg voor bestuurlijke kennis en specifieke deskundigheid van de museale sector. Ieder lid heeft een specifieke portefeuille. De Raad van Toezicht benoemt en ontslaat het bestuur en de externe accountant.

Horlings Nexia
 Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.
 Kon. Wilhelminaplein 30, 1062 KR Amsterdam
 T 020 - 570 02 00

De werkgroep remuneratie van de Raad van Toezicht heeft jaarlijks een functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht evalueert zichzelf jaarlijks. De directeur-bestuurder en toezichthouders zijn alert op belangenverstremming, vermijden ongewenste belangenverstremming en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen. Leden van de Raad van Toezicht ontvangen voor de uitoefening van hun functie geen beloning, kosten die door hen worden gemaakt voor de uitoefening van hun functie worden op declaratiebasis vergoed.

Bestuur

De Stichting tot Beheer van het Museum Boerhaave, Rijksmuseum voor de Geschiedenis van de Natuurwetenschappen en van de Geneeskunde, zetelt in Leiden. Rijksmuseum Boerhaave wordt bestuurd volgens een Raad-van-Toezicht-model. Het bestuurlijk proces is hierbij, met uitzondering van het toezicht, in handen van het bestuur.

De directeur van Rijksmuseum Boerhaave is ook de voorzitter van het bestuur (statutair bestuurder) en daarmee de directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie, het financieel beheer en risicobeheer. De manager Publiek & Presentatie is door de directeur-bestuurder met instemming van de Raad van Toezicht aangewezen als plaatsvervangend directeur bij afwezigheid van de directeur. De directeur-bestuurder is tevens secretaris/penningmeester van de Caecilia Stichting, de vriendenstichting van Rijksmuseum Boerhaave.

De Raad van Toezicht oefent toezicht uit op de directie/het bestuur. De werkgroep remuneratie van de Raad van Toezicht heeft jaarlijks een functioneringsgesprek met de directeur. De Raad van Toezicht evalueert zichzelf jaarlijks. De directeur-bestuurder en toezichthouders zijn alert op belangenverstremming, vermijden ongewenste belangenverstremming en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen. De Raad van Toezicht spreekt haar grote waardering uit over de inzet van alle medewerkers in het afgelopen jaar.

Het salaris en de regeling van de overige arbeidsvoorwaarden van de directeur-bestuurder worden, met inachtneming van de geldende wet- en regelgeving, vastgesteld door de Raad van Toezicht.

De bezoldiging valt binnen de norm van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). De directeur-bestuurder heeft een arbeidscontract voor onbepaalde duur. Leden van de Raad van Toezicht ontvangen voor de uitoefening van hun functie geen beloning, kosten die door hen worden gemaakt voor de uitoefening van hun functie worden op declaratiebasis vergoed.

Horlings Nexia
 Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.
 Kon. Wilhelminaplein 30, 1062 KR Amsterdam
 T 020 - 570 02 00

Ir. R.H. Haarhuis
directeur-bestuurder

Columnist De Telegraaf; secretaris / penningmeester Caecilia Stichting (de vriendenstichting van Rijksmuseum Boerhaave); lid Raad van Toezicht van Ecsite (het Europese netwerk van science centres en wetenschapsmusea); bestuurslid VSC (het landelijk netwerk van wetenschapsmusea en science centres); directeur Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen; bestuurslid / penningmeester Stichting De Avond van Wetenschap & Maatschappij; lid van de externe evaluatiecommissie van het NWA-programma van NWO (Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek); Bestuurslid Leidse Regio Kring; Voorzitter van het bestuur Stichting CultuurKwartier; mede-initiatiefnemer en jurylid Irispenning; jurylid van de ENW Communication Initiative Award NWO Science; juryvoorzitter Boerhaave Biografie Prijs.

Prof. dr. A. Rinnooy Kan
(lid, 2e termijn benoemd per 24-09-2022 tot 23-09-2026)

Voorzitter Raad van Advies Amsterdam Center for Entrepreneurship (ACE); Voorzitter Wetenschappelijke en Maatschappelijke Adviesraad; Voorzitter IAR CWI Instituuts Adviesraad; Voorzitter Maatschappelijke Adviesraad Strategisch Thema Instituties; Lid van College van Regenten Prof. F. de Vries Stichting; Voorzitter Raad van Advies Diabetesvereniging Nederland; Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Manifesta; Voorzitter Stichting Avond van Wetenschap en Maatschappij; Lid Raad van Advies Kamp Amersfoort; Voorzitter Stichting Literatuur Prijs; Lid Raad van Advies Rotterdam Vakmanstad; Lid Raad van Advies Sarphati Amsterdam; Voorzitter Programmacommissie ZonMW Social Trials; Lid Algemeen Bestuur Fulbright; Lid Raad van Advies Finance and the Common Good; Voorzitter Raad van Advies BAN/Data Science and Business Analytics; Voorzitter Stichting SAAT (Triodos); Voorzitter Adviescollege Rechtspositie Politieke Ambtsdragers.

Dr. W. (Willem) Bijleveld
(lid, 1e termijn benoemd per 21-09-2019 tot 19-09-2023)

Voorzitter Veluwe Alliantie; Voorzitter Helene Kröller-Müller Fonds; Voorzitter Jury Vriendenloterij Museumprijs; Vice-voorzitter Raad van Toezicht Museum/Omniversum Den Haag. Lid Raad van Commissarissen Toerisme VAN Elst; Lid Raad van Toezicht Mondriaan Fonds; Lid Raad van Advies Geldersch Landschap & Kasteelen Arnhem; Lid Raad van Advies Nationaal Bomenmuseum / Von Gimborn Arboretum Doorn; Lid Raad van Advies Hortus Amsterdam en Lid Raad van Advies de Grote Kerk in Naarden

Prof. Dr. R.J. (Rob) Hamer
(financiën/audit, lid, 1e termijn benoemd per 28-09-2020 tot 27-09-2024)

Voorheen werkzaam bij Unilever als directeur Unilever R&D Vlaardingen en vice-president Agri-Food External Affairs, in de academische wereld als hoogleraar Wageningen UR. Nu betrokken bij: FLCP- stichting Field Lab Circular Plastics: voorzitter van het bestuur, Rathenau Instituut: lid programmaraad, "Het Groene Brein": lid Raad van Toezicht, NWO: lid van het domeinbestuur Exacte en Natuurwetenschappen.

Prof. Dr. C.L. (Christine) Mummy
(lid, 1e termijn benoemd per 20-09-2019 tot 19-09-2023)

Hoogleraar Ontwikkelingsbiologie in het LUMC; lid van de KNAW en KHMW, laureaat van de European Research Council (Advanced/PoC Grants); board member ISSCR; associate editor van Stem Cell Reports; redacteur van verschillende wetenschappelijke tijdschriften; SAB Hubrecht Institute, Sartorius, Gurdon Institute, Allen Institute, HeartBeatbio en Mognify.

Prof. Dr. Ir. I. (Ionica) Smeets
(lid, 2e termijn vanaf 24-09-2022 tot 25-09-2026)

Hoogleraar wetenschapscommunicatie aan de Universiteit Leiden; kwartiermaker voor Nationaal Centrum voor Wetenschapscommunicatie, columnist voor Volkskrant en New Scientist NL; freelance spreker; voorzitter divisie Science Communication van NeFCA, lid klankbordgroep Implementeren met Impact ZonMW, redactieraad Delta, bestuur stichting theater AdHoc, lid van de KHMW, SAB Naturalis.

De benoeming van leden van de Raad van Toezicht geschiedt voor een periode van maximaal vier jaar, met een éénmalige mogelijkheid tot herbenoeming. De maximale zittingsperiode is derhalve acht jaar.

De Raad van Toezicht van Rijksmuseum Boerhaave kwam in 2022 vier keer formeel bijeen, en wel op 21 maart, 13 juni, 14 september en 20 december. Tijdens de vergadering in december was er ook een zelfevaluatie van de Raad van Toezicht, en een artikel 24 vergadering met de Ondernemingsraad.

Onderwerpen die tijdens de vergaderingen aan de orde kwamen, waren -naast de jaarverantwoording, het bestuursverslag, de jaarrekening en de begroting- het onderzoek naar een gezamenlijk Leids Collectiecentrum en het besluit om daarmee te stoppen, de verhuizing van de collectie van het depot in Alphen aan de Rijn naar het depot aan de Raamsteeg, de uitbreidingsplannen van het museum (incl. ambitiedocument, programma van eisen en volumestudie van de nieuwbouw) en het vooroverleg met de gemeente, het programmatisch concept van de Life Science & Health Studio, de koopaanbieding van het Kijkhuis, en de development activiteiten.

Daarnaast had de Raad van Toezicht frequent informeel contact met de directie / het bestuur van het museum en de Ondernemingsraad.

Leiden, 20 maart 2023

Ir. R.H. Haarhuis MSc/MEd,
directeur-bestuurder

Prof. Dr. A.H.G. Rinnooy Kan,
Voorzitter Raad van Toezicht
Rijksmuseum Boerhaave

Jaarrekening 2022

van de Stichting tot Beheer van het
Museum Boerhaave,
Rijksmuseum voor de Geschiedenis
van de Natuurwetenschappen en van
de Geneeskunde, Leiden

rijksmuseum
boerhaave

Balans per 31 december 2022

Activa	2022		2021	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Materiële vaste activa	4.392.367		4.853.686	
Financiële vaste activa	6.265		100	
		4.398.632		4.853.786
Vlottende activa				
Vorraden	78.721		23.580	
Debiteuren	38.704		82.051	
Omzetbelasting	105.640		150.213	
Overige vorderingen en overlopende activa	345.684		240.520	
Liquide middelen	3.896.021		3.700.081	
		4.464.770		4.196.445
Totaal activa		8.863.402		9.050.231
Passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	996.334		996.334	
Bestemmingsreserves	1.067.094		1.385.175	
		2.063.428		2.381.509
Voorzieningen		36.357		33.476
Langlopende schulden				
Investeringsubsidie	3.070.103		3.373.548	
Nog te besteden huisvestingsubsidie	3.060.075		2.587.922	
		6.130.178		5.961.470
Kortlopende schulden				
Schulden aan leveranciers	131.319		117.291	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	109.867		128.921	
Pensioenpremie	35.755		0	
Overige schulden en overlopende passiva	356.498		427.564	
		633.438		673.776
Totaal passiva		8.863.402		9.050.231

Categoriale exploitatierekening 2022

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
	€	€	€
Baten			
Eigen inkomsten			
Publieksinkomsten	714.276	640.900	358.345
Overige directe inkomsten	202.579	147.500	209.402
Indirecte inkomsten	189.017	56.500	38.747
Private middelen – particulieren incl. vriendenstichting	119.941	113.620	186.135
Private middelen – private fondsen	129.500	125.000	44.465
Totaal eigen inkomsten	1.355.313	1.083.520	837.093
Subsidies			
Structureel OCW			
OCW: collectiebeheer	1.309.046	1.262.856	1.262.856
OCW: publieksactiviteiten	2.327.750	2.245.615	2.245.615
OCW: huisvesting	1.491.855	1.417.817	1.417.817
Incidentele publieke subsidie	542.045	416.000	791.786
Totaal Subsidies	5.670.696	5.342.288	5.718.074
Totale Baten	7.026.009	6.425.808	6.555.168
Lasten			
Personeelslasten	3.440.089	3.192.000	3.295.639
Huisvestingslasten	1.463.070	1.368.000	1.382.334
Afschrijvingen	977.743	985.000	952.904
Aankopen	123.372	128.000	197.878
Overige lasten	1.333.414	1.244.350	938.799
Totale Lasten	7.337.687	6.917.350	6.767.555
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-311.678	-491.542	-212.387
Saldo rentebaten en -lasten	6.403	8.000	18.420
Dotatie: bestemd voor toekomstige dekking van investeringen	-198.310	0	-269.196
Vrijval: dekking via in het verleden gevormde fondsen	516.391	500.000	500.004
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Exploitatieresultaat	0	458	0

Functionele exploitatierekening 2022

Baten	Totaal	Publieks activiteiten	Collectie beheer	Algemeen beheer
	€	€	€	€
Eigen inkomsten				
Publieksinkomsten	714.276	714.276		
Overige directe inkomsten	202.579	202.579		
Indirecte inkomsten	189.017	189.017		
Private middelen – particulieren incl. vriendenstichting	119.941		119.941	
Private middelen – private fondsen	129.500	129.500		
Totaal eigen inkomsten	1.355.313	1.235.372	119.941	0
Subsidies				
OCW: collectiebeheer	1.309.046		1.309.046	
OCW: publieksactiviteiten	2.327.750	2.327.750		
OCW: huisvesting	1.491.855	936.438	211.843	343.574
Incidentele publieke subsidie	542.045	341.488	75.886	124.670
Totaal Subsidies	5.670.696	3.605.676	1.596.776	468.244
Totale Baten	7.026.009	4.841.048	1.716.716	468.244
Lasten				
Personeelslasten	3.440.089	989.370	1.508.823	941.896
Afschrijvingen	977.743	733.307	97.774	146.662
Huisvestingslasten	1.463.070	919.394	207.756	335.920
Aankopen	123.372		123.372	
Overige lasten	1.333.414	746.198	106.943	480.273
Totale lasten	7.337.687	3.388.269	2.044.668	1.904.751
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-311.678	1.452.780	-327.951	-1.436.506
Toerekening algemeen beheer		-891.783	-544.724	
Saldo rentebaten en -lasten	6.403	3.975	2.428	
Vennootschapsbelasting	0	0	0	
Resultaat	-318.081	557.022	-875.103	

Toelichting algemeen

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening van Rijksmuseum Boerhaave zijn de jaarverslaggevingsregels zoals opgenomen in het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 in acht genomen.

Grondslagen voor de waardering

Tenzij anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen hun nominale bedragen.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. De vergelijkende cijfers van het voorgaande boekjaar zijn, waar nodig, slechts qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Materiële vaste activa

Investeringsen waarvoor subsidies zijn ontvangen worden geactiveerd en afgeschreven. De hiervoor ontvangen subsidies worden als langlopende schulden verantwoord en vallen vrij in lijn met de afschrijvingen. De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs vermindert met een lineaire afschrijving gebaseerd op de verwachte economische levensduur. De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn als volgt:

● Gebouwen, verbouwingen en terreinen	5%-20%
● Kantoorinventaris	10%-20%
● Kantoormachines & software	20%-33%
● Museale inventaris	20%
● Restauratieafdeling en technische dienst	10%-20%
● Overige activa	10%-20%

Vorraden

Alle voorraden zijn gewaardeerd tegen inkoopwaarde, onder aftrek van een voorziening voor incurantheid.

Debiteuren

De debiteuren worden gewaardeerd tegen nominale waarde voor zover nodig rekening houdend met een voorziening voor eventuele oninbaarheid.

Bestemmingsreserves

Deze reserves zijn gevormd door besluiten van de directeur bestuurder en na instemming van de Raad van Toezicht. De reserves hebben een specifieke bestemming.

Voorzieningen

Jubileumuitkeringen

De voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen is berekend als de contante waarde van de te betalen uitkeringen waarbij rekening is gehouden met sterfte- en blijfkansen.

Transitievergoeding tijdelijke contracten

Voor alle tijdelijke arbeidsovereenkomsten dient een inschatting gemaakt te worden of deze worden verlengd. Voor de contracten waarvan de inschatting is dat deze niet verlengd worden, dient de hoogte van de transitievergoeding te worden bepaald. Het aan het boekjaar toe te wijzen deel moet worden opgenomen als voorziening.

Langlopende schulden

Investeringsubsidie

De Investeringsubsidie betreft de ten behoeve van de financiering van investeringen in materiële vaste activa ontvangen investeringsubsidies. De ontvangen investeringsubsidies worden ten gunste van het resultaat genomen gelijk aan de daarop gepleegde afschrijvingen.

Nog te besteden huisvestingsubsidie

De Huisvestingsubsidie betreft de subsidie voor huisvesting en instandhoudingsinvesteringen. Het in het boekjaar niet bestede deel van de huisvestingsubsidie wordt toegevoegd aan deze voorziening en wordt aangewend voor toekomstig groot onderhoud en investeringen in eigenaars zaken van de museum- en depot gebouwen.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Baten en lasten

Opbrengsten en bijdragen worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Kosten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Subsidiebaten

De ontvangen structurele subsidiebaten worden opgenomen in het jaar waarin deze toegekend worden. Projectsubsidies worden verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben.

Pensioenen

Rijksmuseum Boerhaave heeft voor haar personeel een collectieve middelloon pensioenregeling welke kwalificeert als een directe bijdrageregeling. Deze is ondergebracht bij Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn. De opgebouwde rechten worden jaarlijks gefinancierd. De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds was per 31 december 2022: 109,2 % (31 december 2021: 106,6 %).

Verdeelsleutels

Bij toerekening van de baten en lasten aan de verschillende museale functies worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Indien mogelijk worden de baten en lasten in zijn geheel aan één functie toegeschreven: de kostenpost 'aankopen' valt bijvoorbeeld in zijn geheel onder 'collectiebeheer'.
- Baten of lasten die niet aan één functie kunnen worden toegerekend worden verdeeld op basis van tijdsbesteding dan wel op basis van vloeroppervlakte.
- De kosten van Algemeen Beheer worden aan het eind van het jaar verdeeld over de functies publieksactiviteiten en collectiebeheer.

Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

	Gebouwen en Terreinen	Kantoor inventaris	Kantoor machines en software	Museale inventaris	Restauratie en TD	Overige activa	Totaal 2022
Aanschafwaarde per 1 januari	5.590.579	287.940	305.018	3.295.875	341.191	276.886	10.097.490
Cumulatieve afschrijvingen 1 januari	-1.652.208	-204.692	-152.073	-	-271.305	-227.196	-5.243.398
Boekwaarde per 1 januari	3.938.371	83.248	152.945	559.951	69.886	49.690	4.854.092
Investerings	72.630	3.694	67.712	357.803	14.585	0	516.424
Afschrijvingen	-354.250	-15.096	-45.775	-494.747	-18.592	-49.690	-978.149
Boekwaarde per 31 december	3.656.752	71.846	174.882	423.008	65.879	0	4.392.367
Aanschafwaarde 31 december	5.663.209	291.634	372.730	3.653.678	355.777	276.886	10.613.914
Cumulatieve afschrijvingen 31 december	-2.006.458	-219.788	-197.848	-	-289.897	-276.886	-6.221.547
Boekwaarde 31 december	3.656.752	71.846	174.882	423.008	65.879	0	4.392.367

De verzekerde waarde van de, niet onder de huurovereenkomst met het Rijksvastgoedbedrijf vallende, inventaris en inrichting bedraagt € 5.680.000 (taxatie juli 2021).

Voorraden	2022	2021
Vorraad boeken, publicaties en winkelartikelen	68.006	33.537
Vorraad museumkaarten	7.462	13.222
Vorraad boekenbonnen	1.934	900
Vorraad emballage horeca	1.319	-
Af: voorziening voor incurantheid	-	-24.079
	78.721	23.580

Vorderingen	2022	2021
Debiteuren; nominale vordering	38.704	82.051
Af: voorziening voor oninbaarheid	-	-
	<u>38.704</u>	<u>82.051</u>

Belastingen	2022	2021
Omzetbelasting	105.640	150.213

Overige vorderingen en overlopende activa	2022	2021
Afrekening energiebelasting	91.669	93.656
Stichting museumkaart	54.263	19.960
Vooruitbetaalde kosten	135.661	83.044
Nog te ontvangen bedragen	2.776	-
Stichting Vrienden van Rijksmuseum Boerhaave	295	3.267
Diversen	61.020	40.593
	<u>345.684</u>	<u>240.520</u>

Liquide middelen	2022	2021
Spaarrekeningen	1.990.488	1.995.732
Rekening-courant	1.898.863	1.697.556
Kasgeld	6.669	6.794
	<u>3.896.021</u>	<u>3.700.081</u>

Eigen vermogen

Algemene reserve	2022	2021
Saldo per 1 januari	996.334	996.334
Deel van Exploitatieresultaat t.b.v. Algemene reserve	-	-
Saldo per 31 december	<u>996.334</u>	<u>996.334</u>

Bestemmingsreserves	Stand per 1-1-2022	Toevoeging 2022	Besteding 2022	Stand per 31-12-2022
Inrichting museum 2016-2017	516.391	-	-516.391	0
Vernieuwing museum	858.196	198.310	-	1.056.506
Overige bestemmingsreserves	10.588	-	-	10.588
	<u>1.385.175</u>	<u>198.310</u>	<u>-516.391</u>	<u>1.067.094</u>

De bestemmingsreserves 'Inrichting museum 2016-2017' is gevormd ter dekking van de afschrijvingskosten van de vaste presentatie van Rijksmuseum Boerhaave. 2022 was het laatste jaar, de reserve is per 31-12-2022 volledig vrijgevallen.

De bestemmingsreserve 'Vernieuwing museum' is gevormd voor de kosten van vernieuwing van het museum in de toekomst. De Directie heeft besloten dat er € 198.310 ten gunste komt van de bestemmingsreserve 'Vernieuwing museum'. De overige bestemmingsreserve betreft het Ploum fonds en is gevormd ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek.

Voorzieningen

Voorziening jubileum uitkering	2022	2021
Stand per 1 januari 2022	31.918	33.005
Uitkeringen	-	-
Mutatie ten laste (gunste) van de exploitatie	4.439	-1.087
Stand per 31 december 2022	<u>36.357</u>	<u>31.918</u>

Voorziening transitie vergoeding	2022	2021
Stand per 1 januari 2021	1.558	-
Uitkeringen	-1.558	-
Mutatie ten laste (gunste) van de exploitatie	-	1558
Stand per 31 december 2021	<u>0</u>	<u>1558</u>

Langlopende schulden

Investeringssubsidie	2022	2021
Stand per 1 januari 2022	3.373.548	3.679.834
Vrijval ten gunste van de exploitatie	-303.445	-306.286
Stand per 31 december 2022	<u>3.070.103</u>	<u>3.373.548</u>

Nog te besteden huisvestingssubsidie

	2022	2021
Saldo beginbalans 1 januari	2.587.922	2.153.716
Huisvestingssubsidie OCW	1.491.855	1.417.817
Onttrekkingen:		
Toeslagen aan Rijksvastgoedbedrijf	-414.507	-422.662
Loonkosten eigen organisatie	-59.401	-57.672
Verzekeringen	-15.119	-11.634
Afschrijving op investeringen (bekostigd uit de huisvestingssubsidie OCW)	0	0
Kosten onderhoud	-200.592	-228.542
Overige huisvestingskosten	-330.082	-263.101
Totaal onttrekkingen	<u>-1.019.702</u>	<u>-983.611</u>
Saldo eindbalans 31 december	<u>3.060.075</u>	<u>2.587.922</u>

De investeringssubsidie is in het verleden van OCW ontvangen voor de verbouw van het museumgebouw in 2016 & 2017. Jaarlijks valt een deel vrij ter dekking van de afschrijvingen. De resterende afschrijvingstermijn bedraagt nog 14 jaar, tot 31-12-2037.

Schulden aan leveranciers	2022	2021
Diverse leveranciers	131.319	117.291
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2022	2021
Loonheffingen	109.867	128.921
Overige schulden en overlopende passiva	2022	2021
Vooruitontvangen bedragen	65.552	128.692
Reservering vakantietoeslag	109.715	84.537
Reservering vakantieurentegoed	105.387	115.184
Diverse posten	75.843	99.151
	<u>356.498</u>	<u>427.564</u>

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Gebouwen en collectie

De gebouwen en een substantieel deel van de collectie zijn eigendom van de Rijksoverheid. Voor de gebouwen zijn gebruiksovereenkomsten gesloten tussen Rijksmuseum Boerhaave en het Rijksvastgoedbedrijf. In verband met de wijziging van het rijkshuisvestingsstelsel per 1 januari 2017 zijn nieuwe huurcontracten opgesteld, waarbij de verantwoordelijkheid voor de instandhouding van de gebouwen en het economisch eigendom bij de musea worden gelegd.

Het museum heeft recent het huurcontract met het Rijksvastgoedbedrijf voor de MIBO loods in Alphen aan de Rijn formeel opgezegd en loopt af op 1 december 2023. Bij opzegging dient er samen met het Rijksvastgoedbedrijf een methode te worden bepaald waarbij de kosten van vertrek berekend worden. De verwachting is dat het per saldo tot een positief resultaat gaat leiden voor het museum omdat de taxatiewaarde hoger ligt dan de boekwaarde. Het verschil tussen deze twee waardes is na aftrek van leegstandskosten voor de huurder.

In 2018 heeft het museum een eerste recht tot koop van het gebouw gelegen aan de Vrouwenkerksteeg 10, 2312 WS - Leiden, het huidige "Kijkhuis", verkregen. Momenteel lopen er gesprekken met verkoper en is er een voorlopig koopcontract opgesteld. De verwachting is dat in 2023 het koopcontract getekend kan gaan worden.

Het museum heeft het IT-beheer uitbesteed aan Fourtop en de overeenkomst heeft een contractwaarde van circa € 85.000 per jaar. Daarnaast heeft het museum een contract met PBT voor het onderhoud en beheer van de beveiligingssystemen en bedragen de kosten € 25.000 per jaar. Het schoonmaken is uitbesteed aan CSU en de jaarlijkse kosten zijn € 85.000.

Voor 2023 is er een investeringsverplichting van € 216.000 met Van Dorp installaties vastgelegd. Hierbij worden de priva regelaars binnenin de regelkasten vervangen en zijn onderdeel van de werktuigbouwkundige installatie van het museum.

Rijksmuseum Boerhaave beheert ook langdurige bruiklenen van derden, waarvoor hij een verplichting tot instandhouding heeft.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

Specificatie Baten

Publieksinkomsten	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Inkomsten uit entreegelden	437.999	355.000	229.706
Inkomsten uit horeca	124.038	125.800	56.533
Inkomsten uit winkelverkoop	110.817	124.100	62.725
Inkomsten onderwijsactiviteiten	41.423	36.000	9.382
Totaal Publieksinkomsten	714.276	640.900	358.345

Sponsorinkomsten	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Amgen bijdrage onderwijsproject science	10.000	-	-
ASMI Skipper bijdrage BrAlnpower	50.000	50.000	-
BaseClear lidmaatschap BCRMB	6.000	6.000	6.000
Centre for Human Drug Research	-	-	15.000
CHDR Partner Life, Science & Health Studio	25.000	25.000	25.000
Cosine Measuring Systems	-	-	2.500
Du Prie Bouw en Ontwikkeling	-	-	5.000
FSSC Founding partner Antoni van Leeuwenhoekjaar	4.000	-	-
Galapagos, lidmaatschap BCRMB	6.000	6.000	6.000
Janssen Biologics, lidmaatschap BCRMB	6.000	6.000	6.000
Koninklijke Brill N.V.	-	-	10.000
Leiden Bio Science Park, lidmaatschap BCRMB	3.000	3.000	3.000
LeydenJar Energising Technologies BCRMB	6.000	6.000	-
Mimetas lidmaatschap BCRMB	6.000	6.000	-
OVBSP Founding partner Antoni van Leeuwenhoekjaar	5.000	-	-
Pfizer B.V., lidmaatschap BCRMB	4.250	-	12.750
RIVM	-	-	15.000
Shell	-	-	50.000
Solynta lidmaatschap BCRMB	6.000	6.000	-
SRON partner Grote vragen 2.0	10.000	10.000	10.000
SRON, lidmaatschap BCRMB	6.000	-	6.000
Stichting Biopartner Center Leiden lidmaatschap BCRMB	6.000	-	6.000
Stichting Pacemakerregistratie Nederland	-	-	5.000
Stichting Tegen-Beeld Muurformules	4.200	-	-
Zorg & Zekerheid (programma Ziektes & Gezondheid)	15.000	-	15.000
Zorg & Zekerheid BCRMB	6.000	-	-
Totaal	184.450	124.000	198.250

Overige directe inkomsten

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Rondleidingen	5.402	5.500	1.398
Inkomsten giften en adoptie voorwerpen	5.491	5.500	5.256
Overige directe inkomsten	7.236	12.500	4.498
Totale overige directe inkomsten	18.129	23.500	11.152

Indirecte opbrengsten

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Evenementen	187.108	55.000	35.566
Overige indirecte inkomsten	1.909	1.500	3.182
Totale indirecte opbrengsten	189.017	56.500	38.747

Bijdragen uit private middelen***Private middelen – particulieren incl. vriendenstichting***

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Caecilia Stichting, bijdrage aankoop collectie (AZL)	87.620	87.620	140.000
Periodieke (notariële) schenkingen > € 250	19.401	26.000	11.650
Donaties aan museum (via web)	4.719	0	14.435
Adopties en schenkingen	8.200	0	20.050
Totaal	119.941	113.620	186.135

Private fondsen

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Stichting fonds 1818 Meerstemmigheid	8.000	-	32.000
FDS Cultuurparticipatie	-	-	7.315
Diverse giften en nalatenschappen	-	-	5.150
VSB fonds	30.000	-	-
Prins Bernard Cultuurfonds	6.500	-	-
Stichting Zabawas	10.000	-	-
Stichting Dioraphte	75.000	75.000	-
Onbenoemd en tbv begroting	-	50.000	-
Totaal	129.500	125.000	44.465

Incidentele publieke subsidies	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Vrijval OCW investeringssubsidie verbouwing 2016-2017	303.445	301.000	306.286
Andere eenmalige subsidies	0	0	0
Aanvullende subsidie OCW ivm visitatie	0	0	0
Regeling aanvullende ondersteuning OCW	238.600	0	485.500
Mondriaanfondsen	-	115.000	-
Totaal	542.045	416.000	791.786

Incidentele publieke subsidies ontvangen in het kader van COVID-19 (baten)	2022	2021
Aanvullende subsidie 2e steunpakket OCW		337500
Aanvullende subsidie 3e steunpakket OCW		0
Aanvullende subsidie 4e steunpakket OCW		130500
Aanvullende subsidie 5e steunpakket OCW	238.000	
Totaal steunpakketten OCW	238.000	468.000

Overige aanvullende incidentele publieke subsidies (baten) 0 0

Totaal ontvangen aanvullende subsidies en bijdragen in het kader van COVID-19 238.000 468.000

Uitgaven aanvullende subsidies RAOCCC voor (lasten):

Totale personele lasten	188.000	200.000
Totale materiele lasten excl. huisvesting	50.000	200.000
Huisvesting	0	68.000

TOTAAL uitgaven 238.000 468.000

Besteding aanvullende subsidie RAOCCC

Stand 31 december 2020 reservering aanvullende subsidie steunpakket OCW	0	0
Aanwending reservering aanvullende subsidie steunpakket OCW 2020	0	0
Stand 31 december 2021 reservering aanvullende subsidie steunpakket OCW	0	0

Specificatie lasten

Personeelslasten	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Salarissen	2.350.023	2.345.000	2.309.651
Salaristoeslagen	51.180	35.500	41.385
Sociale lasten	427.480	385.000	393.429
Pensioenlasten	262.912	250.000	261.627
Uitkering ziekengeld en doorbelaste loonkosten	-3.919	0	-2.033
Reservering vakantiedagen	-8.445	0	24.665
Overige personeelskosten	121.502	90.500	98.400
Inhuur personeel	239.356	86.000	168.515
Totaal	3.440.089	3.192.000	3.295.639

Personeelsbestand

	huidig boekjaar			vorig boekjaar		
	aantal pers	aantal fte/ uren	bedrag	aantal pers	aantal fte/ uren	bedrag
Uren werkweek fte		uur			uur	
Werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd)	39,4	fte		38,1	fte	
werknemers in tijdelijke dienst (bepaalde tijd)	7	fte		7,3	fte	
Ingehuurde zelfstandigen/ freelancers	1	uur			uur	
Overige werkzame personen		fte			fte	
Stagiairs	3	fte		3	fte	
Vrijwilligers	9	fte		7,4	fte	

Per ultimo 2022 is het aantal fte 49,39 (ultimo 2021 48,4 fte), onderverdeeld in 39,39 fte in vaste dienst, 7 fte in tijdelijke dienst en 3 stagiaires. Naast de werknemers met een dienstverband worden gedurende het jaar medewerkers ingehuurd via stageovereenkomsten en uitzendbureaus. Per ultimo 2022 waren er daarnaast 38 vrijwilligers actief, dit komt overeen met 9 fte.

WNT-verantwoording 2022 Rijksmuseum Boerhaave

De WNT is van toepassing op Rijksmuseum Boerhaave en betreft model 1a. Het voor Rijksmuseum Boerhaave toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000. Andere WNT modellen zijn niet van toepassing. Er zijn in 2022 geen personeelsleden waarvan de aan loon, salaris en pensioenlasten uitbetaalde bedragen boven het in de Wet Normering Topinkomens vermelde bedrag uitkomen.

Gegevens 2022	
bedragen x € 1	Ir. A. Haarhuis MSc/MEd
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 128.164
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.022
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 144.186</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	€ 144.186
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2021	
bedragen x € 1	Ir. A. Haarhuis MSc/MEd
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 123.592
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.164
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 138.756</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000
Bezoldiging	€ 138.756

Toezichthoudende topfunctionarissen

Hieronder volgt de WNT verantwoording van de RvT leden en betreft model 1d. De leden van de Raad van Toezicht hebben in 2022 geen beloning ontvangen.

Gegevens 2022	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
Prof. Dr. A. Rinnooy Kan	Voorzitter
Dr. W. Bijleveld	Lid
Prof. Dr. C.L. Mummery	Lid
Prof. Dr. Ir. I. Smeets	Lid
Prof. Dr. R.J. Hamer	Lid / Financiën

Huisvestingslasten	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Kosten onderhoud	283.505	240.500	325.775
Voorziening	472.153	495.000	434.206
Huur Museum- en depot gebouwen	339.996	346.000	343.449
Nutsbedrijven	202.875	169.000	174.855
Opstalverzekering	15.119	12.500	-
Schoonmaakkosten	118.806	105.000	95.332
Kosten advies Kijkhuis	30.617	-	8.718
Totaal huisvestingslasten	1.463.070	1.368.000	1.382.334

Aankopen	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Aankoop voorwerpen	119.215	123.000	190.789
Aankoop boeken	4.156	5.000	7.090
Totaal Aankopen	123.372	128.000	197.878

Bij de kosten van aankoop voorwerpen is € 87.620 opgenomen voor de aankoop van de LUMC/AZL collectie. De overeenkomst loopt in 2022 af.

Overige lasten

De overige lasten bestaan uit de Beheerslasten, kosten van de Collectiefunctie en Publieksfunctie en worden hierna toegelicht.

Beheerslasten	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Algemene kosten	437.439	334.350	317.159
Kleine investeringen en vervangingen	12.136	21.000	21.378
Totaal Beheerslasten	449.574	355.350	338.537

Collectiefunctie	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Onderzoek en documentatie	56.212	79.500	48.051
Conservering en restauratie	22.017	19.500	14.705
Overige kosten collectiebeheer	6.288	5.000	12.466
Totaal Collectiefunctie	84.518	104.000	75.222

Publieksfunctie

Tijdelijke tentoonstellingen	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Besmet!	58.627	25.000	47.626
BrAlnpower	213.362	150.000	17184
Spelen met Wiskunde	911	-	9.516
Pandemie Preventie Car	31.028	15.000	-
Ontwikkelkosten nieuwe tentoonstellingsconcepten	12.436	-	19.284
Overige	14.657	-	22.739
Subtotaal tijdelijke presentaties	331.021	190.000	116.349

Vaste presentaties	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Grote Vragen (Herinrichting)	129.528	175.000	35.170
Machtige verzamelingen (Herinrichting)	937	-	29.943
Life Science & Health Studio	253	-	36.000
Waterland Boerhaave	-	-	8.720
Anatomisch Theater	-	-	7.372
Overige presentaties	13.215	75.000	40.908
Subtotaal vaste presentatie	143.933	250.000	158.113

Overige publieksfuncties	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Onderwijsprogramma's	30.136	53.000	23.702
Werving en PR	61.117	107.500	114.372
Dienstverlening en voorlichting	32.599	67.500	22.723
Kostprijs verkopen winkel en museumcafé	200.514	117.000	89.781
Subtotaal overige publieksfuncties	324.366	345.000	250.578
Totaal Publieksfunctie	799.319	710.000	525.040

Totaal overige lasten:

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Beheer	449.574	355.350	338.537
Collectiefunctie	84.518	104.000	75.222
Publieksfunctie	799.319	785.000	525.040
Totaal overige lasten	1.333.412	1.244.350	938.800

Resultaatbestemming

Aan de Raad van Toezicht wordt gevraagd om in te stemmen met het besluit om over 2022 ad € 198.310 toe te voegen aan de bestemmingsreserve 'Vernieuwing museum'.

	2022	2021
Exploitatieresultaat	198.310	269.196

BIJLAGES

Bijlage 1 Model III Activiteiten & bereik

	2022	voorgenomen activiteiten	2021*
Prestatieafspraken			
Tijdelijke tentoonstellingen	4	5	5
Openingsuren per week	54	54	54
Bezoeken totaal	85.811	85.000	40.516
waarvan gratis	17.918	7.500	1.985
waarvan betaald	67.893	77.500	38.531
Bezoeken scholen	14.954	17.000	3.427
Primair Onderwijs	2.719	5.000	601
Voortgezet Onderwijs	7.125	7.000	1.305
MBO/HBO/WO	5.110	5.000	1.521
Aantal schoolgebonden activiteiten	442	300	119
Openbare activiteiten	435	400	133
Aantal deelnemers openbare activiteiten	13.469	15.000	4.551
Aantal bezoeken website (sessions)	326.542	300.000	210.907
Aantal unieke bezoekers website (users)	236.025	175.000	144.823

* Museum is in 2021 bijna 4 weken dicht geweest agv Corona.

Bijlage 2: Collectiebeheer.

Onbekend/ oud bezit

P21257	Foto	Uit archief 631 Pannekoek		
P21258	Foto	Uit archief 631 Pannekoek		
P21351	Bloemen	Onbekend		
P21352	Portret Sandifort, G.	Onbekend		

Aankoop

P21222	Poster	Coolen, Eric J.	2022-06-01	Christel Schollaardt
V35225 rekwisiet	Model James Web Telescoop			Bart Grob
V35228	Camera lucida met kist	Broer, Fam.; Rouveen	2021-11-25	Tiemen Cocquyt
V35240	Model hersenen	Brieux, Alain; Parijs	2021-11-30	Mieneke te Hennepe

Schenking

P21218	Lantaarnplaten in kist	Gogelein, Jan; Oegstgeest (nalatenschap A.J.F. Gogelein)	2022-03	Tiemen Cocquyt
P21219	Microscop accessoires in kist	Sioda, Dr. Med. Tomasz; Poznan, Polen (via Teylers Museum Haarlem)	2022-03	
P21220	Man met uurwerk	Sioda, Dr. Med. Tomasz; Poznan, Polen (via Teylers Museum Haarlem)	2022-07-28	
P21221	Buste	Leppink, Gerda B.; Leiden	2021-12-15	
P21223	Lantaarnplaten (verzameling)	Baken- v.d. Velden, M.	2022	Christel Schollaardt
P21224	Groepsfoto	Emburg, Peter van (Kringloopbedrijf Het Warenhuis Leiden)	2022-09	Ad Maas

P21226 t/m P21249	Foto's hospitaal Java	Tropenmuseum Amsterdam	2014-02	Mieneke te Hennepe
P21250	Tekening	Acad. Ziekenhuis Leiden, Afd. Oogheelkunde	1994-01-01	
P21251	Portretfoto Pannekoek, Anton	Nelemans, G.; Bergen Dal	2016	
P21252	Portretfoto Kapteyn, J.C.	Nelemans, G.; Bergen Dal	2016	
P21253	Portretfoto Herzsprung	Nelemans, G.; Bergen Dal	2016	
P21254	Groepsfoto oa. Pannekoek	Nelemans, G.; Bergen Dal	2016	
P21255	Groepsfoto oa. Pannekoek	Nelemans, G.; Bergen Dal	2016	
P21256	Portretfoto Pannekoek, Anton	Nelemans, G.; Bergen Dal	2016	
P21259	Foto	Nelemans, G.; Bergen Dal	2016	
P21260 t/m P21350	Tekening	Acad. Ziekenhuis Leiden, Afd. Oogheelkunde	1994-01-01	
P21353	Tekening	Acad. Ziekenhuis Leiden, Afd. Oogheelkunde	1994-01-01	
P21391	Röntgenfoto	LUMC, afd. Radiologie (via Jan Schoones)	2021-01	
P21392	Röntgenfoto	LUMC, afd. Radiologie (via Jan Schoones)	2021-01	
P21393	Fotoalbum Acad. Ziekenhuis Leiden, afd. Röntgenologie	LUMC, afd. Radiologie (via Jan Schoones)	2021-01	Mieneke te Hennepe
P21394 t/m P21460	Tekening	Acad. Ziekenhuis Leiden, Afd. Oogheelkunde	1994-01-01	
V31200	Zerewitinoff toestel	Kon. Ned. Chemische Vereniging (KNCV); Den Haag	2001-02-15	Trienke van der Spek
V35221	Intensive care klompen in doos	Studio Tattoo Bob	2020-06-15	
V35222	Mondkapje(s)	Bloemen, Karin; Ace Management	2020-05-27	
V35223	AIDS Memorial Quilt	Stichting NAMENproject Nederland	2022	Mieneke te Hennepe

V35224	Preparatenkast	Wiegand, Margreet; Amsterdam	2022-02-04	Mieneke te Hennepe
V35226	Disk-pack JIVE instituut	Joint Institute for VLBI ERIC (via Prof. dr. Huib Jan van Langevelde)	2021-12-17	Bart Grob
V35227	Diabetes pakket	Erfgoed Leiden	2021-10-11	Christel Schollaardt
V35229	Astmapomp	Dijkstra, Gerben; Warmond	2020-11-05	Mieneke te Hennepe
V35230	Beademingskoffer	Boxhoorn, Rob; Oegstgeest	2020-11-05	Mieneke te Hennepe
V35231	Inhalatieapparaat	Mastenbroek, Mw. J.; Delft	2021-12-03	Tim Huisman
V35232	Microscoop met kist	Gogelein, Jan; Oegstgeest (nalatenschap A.J.F. Gogelein)	2022-03	Tiemen Cocquyt
V35233	Projectiescherm	Hijmans, Michiel	2022-03	Tiemen Cocquyt
V35235	Console Electrologica X8- computer	Kruseman-Aretz, F.E.J.	2022-04-13	Ad Maas
V35236	Covid-19 testen (set)	LUMC		Mieneke te Hennepe
V35237	ICD Implantable Cardioverter Defibrillator	Stichting Pacemaker Registratie Nederland	2022-05-06	
V35238	Batterij (Tesla Powerwall Home Battery)	Tesla Nederland	2017-05-02	Bart Grob
V35239	Schelp	Verhoeven, L.J.P.; Gouda	2020-10-27	Tim Huisman
V35241	Echo-encephalograaf	Emde Boas, Dr. Walter van; Alkmaar	2021-06-09	Bart Grob
V35242	Experimenteerdoos	Lenselink, J.	2022-03-01	Ad Maas
V35243	Experimenteerdoos	Lenselink, J.	2022-03-01	Ad Maas
V35244	Experimenteerdoos	Lenselink, J.	2022-03-01	Ad Maas
V35245	Beademingsapparaat	TU Delft, BioMechanical Engineering	2021-08-24	Christel Schollaardt
V35246	Experimenteerdoos	Lenselink, J.	2022-03-01	Ad Maas
V35247	Experimenteerdoos	Lenselink, J.	2022-03-01	Ad Maas

V35248	Experimenteerdoos	Lenselink, J.	2022-03-01	Ad Maas
V35249	Experimenteerdoos	Lenselink, J.	2022-03-01	Ad Maas
V35250	Experimenteerdoos	Lenselink, J.	2022-03-01	Ad Maas
V35251	Experimenteerdoos	Lenselink, J.	2022-03-01	Ad Maas
V35252	Experimenteerdoos	Lenselink, J.	2022-03-01	Ad Maas
V35253	Toverlantaarn	Baken - v.d. Velden, M.	2022	Christel Schollaardt
V35254 t/m V35371	Collectie van Huisartsenpraktijk te Hazerswoude-Dorp	Bosch, Bert	2021-06-15	Tim Huisman
V35379	Trilpak (Tactile Torso Display (TTD))	Erp, Prof. dr. Jan B.F. van	2022-12-20	Christel Schollaardt
V35380	Datarecorder van André Kuipers	Erp, Prof. dr. Jan B.F. van	2022-12-20	Christel Schollaardt

Laatst gebruikte nummers in 2022:

	2021	2022	Aantal uitgegeven
boekprenten	B06532	B06532	0
prenten	P21217	P21460	246
voorwerpen	V35220	V35380	179
Rekwisieten	R00178	R00178	0

Standplaatscontrole

De aantallen voor 2022 zijn als volgt:

	2020	2021	2022
prenten	8116	1942	967
objecten	2984	456	246
objecten fotografie door Ton	881	832	2304
Totaal gecontroleerd	11981	3230	3791

Toelichting:

Onze vrijwilliger Ton Vogelpoel heeft dit jaar foto's gemaakt van objecten in de ladeblokken op de eerste verdieping in de toren. LA en LK zijn af; er is een begin gemaakt met LB. Daarnaast zijn er door Vincent ook objecten verplaatst voor bruiklenen en tentoonstellingen. Dit zijn indirect ook standplaatscontroles.

Lange Bruiklenen

Er zijn 269 objecten langdurig uitgeleend met 29 contracten.

- het bruikleen aan het National Air and Space Museum, Smithsonian Institution is retour gekomen. De twee lenzen zijn 20 jaar, van 2001 t/m 2021, tentoongesteld geweest. (20211N)
- het bruikleen aan het Dordrechts Museum is retour gekomen. (17005D)

Aantal	Nummer	Bruikleennemer – titel tentoonstelling / data
1	98012U	Onderzoeksinstituut Sterrewacht Leiden - Vaste opstelling Oortgebouw - 1998-11-20 - 1999-11-20
15	05001K	Kipp & Zonen BV - Vaste opstelling Kipp & Zonen - 2005-02-01 - 2006-03-01
3	06007M	Museum van het Nederlandse Uurwerk - vaste opstelling 06 Nederlandse Uurwerk - 2006-09-08
2	06013W	Westfries Museum - Vaste opstelling Westfries Museum - 2006-12-01 - 2007-11-30
13	08005C	COVRA; Nieuwdorp (Vlissingen-Oost) - Permanente opstelling 08 - 2008-11-24 - 2009-11-23
5	09003D	Het Dolhuys, nationaal museum van de psychiatrie - Semi-permanente presentatie - 2009-01-01 - 2009-12-31
2	10012T	Terra Maris - Vaste tentoonstelling - 2011-02-15 - 2016
1	12010E	Erasmus Medisch Centrum - Medisch Erfgoed van het Erasmus MC - 2012-08-01 - 2013-08-01
2	13011C	COVRA; Nieuwdorp (Vlissingen-Oost) - Expositie COVRA - 2013-07-09 - 2014-07-09
1	13025M	Musschenbroek; Kelsey van - - 2013-12-17 - 2015-12-17
1	15011L	CHDR - CHDR Leiden Vitrine ontvangsthal - 2015-04-23 - 2016-04-23
41	15024S	Shell Amsterdam - Vaste opstelling Shell vanaf 2015 - 2015-10-01 - 2016-09-30
1	15031N	Natura Docet Wonderryck Twente - - 2015-12-01 - 2019-04-18
2	16010C	Cosine measurement systems - Cosine - 2016-03-03 - 2016-06-30

Aantal	Nummer	Bruikleennemer – titel tentoonstelling / data
37	16015N	Prinsenbergh, M.N., DZB Leiden - De Stal: Cabinet of Wonders - 2016-09-05 - 2021-09-05
10	17005D	Dordrechts Museum - Presentatie 17de eeuwse medische zorg in Dordrecht - 2017-10-01 - 2018-02-01
1	20204C	Cruquius Museum - vaste opstelling Het Meer - 2020-06-01 - 2025-05-31
16	20206K	Koninklijke Akademie voor Wetenschappen - Fellow room - 2020-05-01 - 2022-04-30
4	20207R	Rijksmuseum van Oudheden - Toetanchamon - 2020-10-10 - 2023-09-30
70	20208N	NEMO - NEMO: Humania; Laboratorium; Leven in het heelal; Vermakelijke wetenschap; Wereld van vormen - 2020-09-01 - 2025-09-01
2	20211N	National Air and Space Museum, Smithsonian Institution - Explore the Universe gallery - 2020-09-30 - 2021-12-31
4	20212R	Rijksmuseum Amsterdam - - 2021-01-04 - 2026-01-04
2	21000H	Stadsmuseum Harderwijk - 'Pension Harderwijk' in de permanente tentoonstelling - 2021-04-01 - 2026-04-01
8	21002O	Techniekmuseum Oyfo - Vaste opstelling, Maakbare Mens Paviljoen - 2021-06-01 - 2024-05-31
3	21003Z	Zuiderzeemuseum; Enkhuizen - Leer van vis (reizende ttst) - 2021-09-01 - 2023-07-23
1	21005M	Museum Martena - Vaste expositie Museum Martena - 2022-01-03 - 2026-12-31
18	21006G	Museum Gouda - Vaste opstelling Museum Gouda vanaf 2021 - 2021-09-01 - 2022-08-31
37	22016N	Oosterveen, A., DZB Leiden (de Stal) - De Stal: Cabinet of Wonders - 2022-09-20 - 2027-09-20
1	22019O	Openluchtmuseum Arnhem - (On)beperkt : Leven met een handicap - 2023-03-25 - 2025-01-19
2	22023L	LeydenJar Technologies BV (Leiden) - LeydenJar - 2022-12-13 - 2026-01-13
269	Totaal	

Korte bruiklenen

- Er zijn 44 objecten uitgeleend aan 18 instellingen; daarnaast staan 15 eigen objecten in de tentoonstelling *BrAlnpower* (8-9-2022 t/m 5-3-2023).

Daarnaast zijn er transporten geweest voor:

- restauratie aan een daguerrotypie door een student van Clara von Walthausen (februari)
- maansteen onderzoek in Manchester (april)
- onderzoek aan objecten bij RCE Amsterdam door stagiair Mathilde voor restauratie (juni)
- teruggave lange inleen van Nobelprijs diploma en medaille van Pieter Zeeman naar Allard Pierson (augustus)
- onderzoek naar wasrollen van Einthoven in Soest (oktober)

Aantal	Nummer	Bruikleenemer – titel tentoonstelling / data
3	20215G	Historische Huizen Gent, T.a.v. Sint Pietersabdij - Een Wonderlycke Voyagie - 2021-10-22 - 2022-03-06
2	21001C	Museum Jan Cunen - Jan Cunen blijft thuis - 2021-03-15 - 2022-01-16
3	21007L	Museum De Lakenhal - Misleiden - 2021-12-17 - 2022-06-14
2	21008V	Vrijheidsmuseum - De Zwarte Driehoek - 2022-01-20 - 2022-10-02
3	21009R	Rijksmuseum Amsterdam - Onderkruipsels - 2022-09-30 - 2023-01-15
4	22001S	National Museums Scotland - Anatomy: A Matter of Death and Life - 2022-06-24 - 2022-11-13
4	22002S	Stichting Archeologie Houten - Middeleeuws Houten - 2022-05-17 - 2023-06-05
8	22003S	Sterrewacht - - 2022-05-12 - 2022-07-08
2	22004M	Museum de Dorpsdokter - De Dorpsdokter - 2022-03-31 - 2024-03-29
2	2	Teylers Museum - Hockney's Eye - 2022-09-24 - 2023-01-29
1	22008D	Museum Huis Doorn - Elektrische Revolutie jaren 20/30 - 2022-10-06 - 2023-07-24
3	22009L	LVR-Museumsverbund (LandesMuseum Bonn) - A Feast for the Eyes / Augenlust - 2022-09-21 - 2023-02-19
1	22010N	De Nieuwe Kerk Amsterdam - De eeuw van Juliana - 2022-10-15 - 2023-04-10
1	22011V	Museum Vlaardingen - Lekker dan! Voedselvernieuwing in Vlaardingen - 2022-07-06 - 2023-01-09
(15)	22013R	Rijksmuseum Boerhaave - BrAlnpower - 2022-08-29 - 2023-03-31
1	22014U	Stichting Geschiedenis Fysiotherapie - Fysiotherapie - 2022-09-08 - 2022-09-26
1	22015E	EYE-Amsterdam - Fiona Tan - Mountains and molehills - 2022-09-18 - 2023-01-08
2	22018C	Museum Jan Cunen - Villa Curiosa - 2022-12-17 - 2023-05-31
1	22021C	Museum Jan Cunen - Bio-Art - 2022-12-17 - 2023-05-29
44 + 15	Totaal	

Aan de raad van toezicht van
Stichting tot Beheer van het Museum Boerhaave,
Rijksmuseum voor de Geschiedenis van de Natuurwetenschappen en van de Geneeskunde
Postbus 11280
2312 WC Leiden

1. **CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT**

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting tot Beheer van het Museum Boerhaave, Rijksmuseum voor de Geschiedenis van de Natuurwetenschappen en van de Geneeskunde te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting tot Beheer van het Museum Boerhaave, Rijksmuseum voor de Geschiedenis van de Natuurwetenschappen en van de Geneeskunde op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instelling Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de bepaling van en krachtens de WNT.

De jaarrekening bestaat uit:

- I. de balans per 31 december 2022 voor het jaar geëindigd op 31 december 2022);
- II. de staat van baten en lasten over 2022; en
- III. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting tot Beheer van het Museum Boerhaave, Rijksmuseum voor de Geschiedenis van de Natuurwetenschappen en van de Geneeskunde zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag;
- De overige gegevens
- Bijlage 1: Model III Activiteiten & bereik;
- Bijlage 2: Collectiebeheer.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek Verantwoording instelling Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instelling Erfgoedwetsubsidie 2021-2024.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instelling Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 21 maart 2023

Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.

C. Rabe
Registeraccountant

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.